

Oslo kommune
Bystyret

Samferdsels- og miljøkomiteen

Bydel St. Hanshaugen

Bydel St. Hanshaugen Sentralarkivet		
Uoff. §	8 MAI 2009	Avskv.
Sak: 04/1554	Dok. 30	
Arkivkode 511.2		

Dato: 07.05.2009

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

Saksbeh:

Arkivkode:

09/00802-5

A Berge

Oppgis ved alle henvendelser

REHABILITERINGSPLAN FOR ST. HANSHAUGEN - TIL UTTALELSE

Bystyret vedtok 16.03.2005 i forbindelse med Kommunedelplan for anlegg og områder for friluftsliv 2005, sak 84, pkt. 7:

"Bystyret ber byrådet legge fram en rehabiliterings- og utviklingsplan for St. Hanshaugen."

Friluftsetaten har laget en slik plan, og byråd Peter N Myhre sendte den til Samferdsels- og miljøkomiteen i notat 30/2009 av 20.02.2009.

Notatet ble satt på kart til Samferdsels- og miljøkomiteens møte 29.04.2009, sak 36, i form av et forslag fra Rune Gerhardsen (A) og Heidi Rømming (SV). Komiteen vedtok å sende saken over til bydel St. Hanshaugen for uttalelse.

Når bydelens uttalelse foreligger vil komiteen ta opp saken til behandling igjen.

Med hilsen

Arne Berge
Komitesekretær

Godkjent og ekspedert elektronisk

Vedlegg: 1

Sendt e-post 23.02.2009 til SMK

Oslo kommune
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

OSLO KOMMUNE		
BYSTYRETS SEKRETARIAT		
23 FEB. 2009 KL.		
09/200802-1		
SAKS NR	200805177-3	14
AVD	SAKS	ARK NR
BYS	HAS	56
KOPI		

Notat til bystyrets organer

Til: Samferdsels- og miljøkomiteen
Fra: Byråden for miljø og samferdsel

Dato: 20.02.2009
Vår ref (saksnr): 200805177-3
Arkivkode: 561

Notat nr.: 30/2009

REHABILITERINGSPLAN FOR ST. HANSHAUGEN

Jeg viser til bystyrebehandling av Kommunedelplan for anlegg og områder for friluftsliv 2005 - sak 84, 16.03.2005.

I punkt 7 er det gjort følgende vedtak: *Bystyret ber byrådet legge fram en rehabiliterings- og utviklingsplan for St. Hanshaugen.*

Friluftsetaten har nå laget en rehabiliteringsplan for St. Hanshaugen, som hermed sendes over til orientering. Byrådet vil vurdere de konkrete forslagene i planen ved de årlige budsjettbehandlingene framover.

Peter N. Myhre
byråd

Godkjent og ekspedert elektronisk

Vedlegg: St. Hanshaugen - rehabiliteringsplan fra Friluftsetaten

Kopi: Friluftsetaten

Byrådsavdeling for
Miljø og samferdsel

Postadresse:
Rådhuset, 0037 Oslo

E-post: postmottak@byr.oslo.kommune.no

St. Hanshaugen rehabiliteringsplan

Friluftsetaten 2008

Innhold

Om prosjektkatalogen.....	3
Oversiktskart.....	4
Ortofoto.....	5
Anleggskart.....	6
Mål og visjoner for parken.....	7
Sammendrag.....	8
Historikk.....	12
Gamle oppmålingskart.....	13
Vegetasjon.....	14
Servicefunksjoner.....	19
Sitte- og grillplasser.....	23
Aktivitet.....	26
Vannelementer.....	29
Tilgjengelighet.....	32
Belysning.....	42
Skilting.....	45
Avfallshåndtering.....	46
Kildehenvisninger.....	48

Om prosjektkatalogen

Bakgrunn og formål:

Denne prosjektkatalogen er resultatet av et forprosjekt der formålet var å kartlegge rehabiliterings- og utviklingsbehovene i parken på St. Hanshaugen. Området har i lengre tid hatt behov for en rehabilitering.

Prosjektkatalogen var opprinnelig initiert av forvaltningsseksjonen i Friluftsetaten og er i hovedsak et internt arbeidsdokument. Den skal angi mål for hvordan parken bør utvikles og være grunnlag for innspill til framtidige budsjetter og søknader om midler til rehabilitering og drift.

Planen er utarbeidet av Friluftsetaten i løpet av 2007 og 2008 etter at det i 2007 ble bevilget penger til planleggingsprosjektet. Følgende aktører har medvirket eller hatt mulighet for medvirkning i prosessen: Bydelsadministrasjonen, Ungdomsrådet, Eldrerådet, Idrettsrådet og Rådet for funksjonshemmede i Bydel St. Hanshaugen, samt de skolene og barnehagene som er lokalisert nærmest parken.

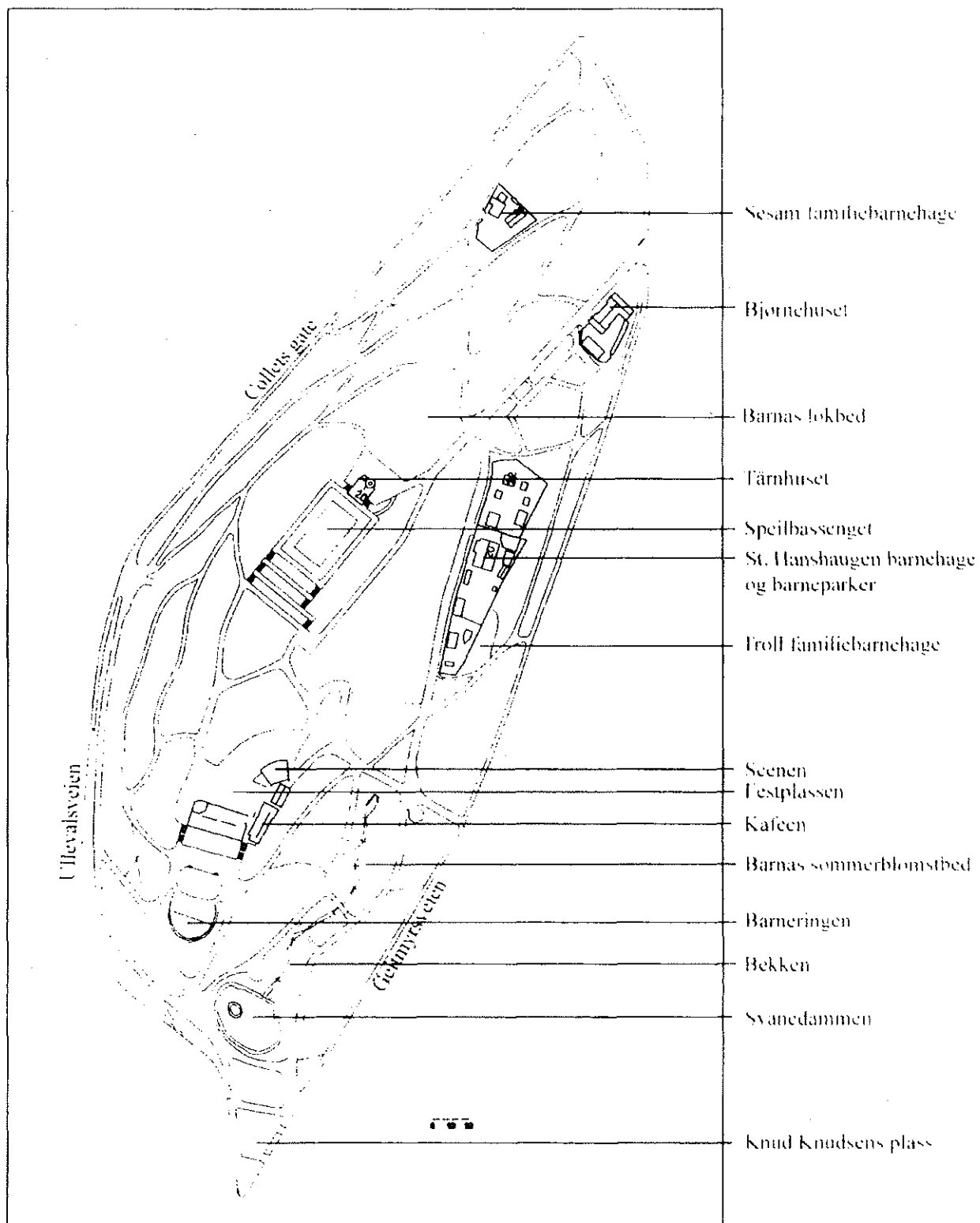
Oppbygging:

Prosjektkatalogen er delt inn i ulike tema: **vegetasjon, servicefunksjoner, sitte- og grillplasser, aktivitet, vannelementer, tilgjengelighet, belysning, skilting og avfallshåndtering.** Denne inndelingen har vært hensiktsmessig underveis i arbeidet.

Innen hvert tema behandles følgende:

- Historikk
Informasjonen er hentet fra skriftlige og billedlige kilder, se kildehenvisninger.
- Dagens situasjon
Fremstiller en vurdering av dagens situasjon basert på registreringer gjort høsten 2007 og våren og sommeren 2008.
- Tiltak
Forslag til konsept og utførelse for hvordan parken bør utvikles og rehabiliteres.
- Kostnadsoverslag
Grove overslag basert på erfaringstall fra Park- og friluftseksjonen i Friluftsetaten. Kostnadsoverslagene er inkludert mva.
- Fremdriftsplan
Angir usikkerhetsfaktorer, rekkefølge og forventet år for planlegging og eventuelt bygging eller gjennomføring. Faktisk år for gjennomføring er avhengig av økonomi og gjennomføringskapasitet.

Oversiktskart

Ortofoto

Anleggskart

Mål og visjoner for parken

Parkens betydning i byen:

Friluftsetaten har forvaltet St. Hanshaugen siden Parkvesenet i Oslo ble opprettet i 1916. I bydelsreformen av 2004 ble forvaltningen av lokale parker ført over til bydelene etter prinsippet om at nærhet til parkene ville gi bedre forvaltning. Unntaket var store og sentrale parker som regnes som "hele Oslos parker", deriblant Frognerparken og St. Hanshaugen. Begrunnelsen var at grøntfaglig kompetanse som Friluftsetaten besitter er ekstra viktig i disse parkene.

St. Hanshaugen er møteplass for et stort omland. Den har mange tilbud som for eksempel rolige rom med sitteplasser, spaserveier, joggestier, serveringssted, friluftscene, vannbasseng, lekeplass, en dam hvor man kan mate fugler og store åpne rom for soling eller aking.

Gjennom mange år har Oslo kommune arrangert park-kveld med musikalske innslag på Festplassen i løpet av sommerhalvåret. Dette er imidlertid avhengig av tilskudd fra Kulturetaten. I de senere år har bruken av scenen blitt mer populær og det er flere arrangementer i parken i løpet av året. Bjørnehuset er mye brukt som møte- og selskapslokale. I "Barnas løk- og sommerblomstbed" er barnehager og skoler fra nærområdet årlig med på å sette løk og plante blomster.

Overordnede mål og føringer for parken:

- Den opprinnelige landskapsstilen til parken skal opprettholdes, men tilpasses dagens bruk så langt det lar seg gjøre.
- Vegetasjonen og det frodige preget skal ivaretas og utvikles. Mangfoldet av store parktrær har stor verdi.
- Det bør tilstrebes en standard på parken som tilsvarer standarden som var i de første tiårene av 1900-tallet da parken hadde sin storhetstid.
- Parken skal tilby stille områder der folk kan slappe av og nyte de grønne omgivelsene, samt gi muligheter for aktiviteter som jogging og spasing. I tillegg skal parken kunne brukes til ulike arrangementer for befolkningen i området og i byen generelt.
- Parken skal ha en miljøprofil med lokalt tilpasset og hensiktsmessig overvannshåndtering.
- Parken skal i størst mulig grad være tilgjengelig for alle, ut i fra forståelsen av at brukerne har ulik alder, etnisk bakgrunn, funksjonsevne og interesser.

Sammendrag

Vegetasjon ved gangsti

Sommerblomster ved Bjørnehuset

Uteservering

Forslag til tiltak på St. Hanshaugen:

Parken er i dag godt besøkt. En ser derfor ikke behovet for å endre eller utvikle aktivitetstilbudet, men ønsker i stedet å utbedre dagens tilbud.

Vegetasjon

Det bør utarbeides en vegetasjonsplan bestående av tre deler; en generell vegetasjonsplan, en treplan og en skjotselsplan. En registrering med tilstandsvurdering av eksisterende trær bør ligge til grunn for treplanen.

Det store mangfoldet av ulike sorter trær er viktig. Hovedvekten av trærne er plantet under opparbeidelsen av parken og de er følgelig stort sett like gamle. En plan for replanting er derfor viktig.

Tidligere var det flere sommerblomster i parken enn det som er tilfelle i dag. Det er ønskelig å gjeninnføre tradisjonen med utstrakt bruk av sommerblomster, blant annet gjennom å utvide sommerblomstbedet i rommet syd for Bjørnehuset.

Generelt kreves det en økt skjøtsel av vegetasjonen i anlegget for å oppnå den ønskede standarden.

Servicefunksjoner

Servicefunksjonene i parken har behov for større oppgraderinger. Det er ønskelig å samle servering, toalett for parken og garderobe for scenen i ett nytt bygg på Festplassen.

Bjørnehuset har behov for en grundig rehabilitering. Bruken av Tårnhuset må utredes og avklares med Vann- og avløpsetaten.

Sitte- og grillplasser

Det er ønskelig å etablere en grillplass i området ved Barneringen, samt et par andre steder i parken. Det etableres benkebord på grillplassene.

Det er Ulefossbenken som skal brukes på St. Hanshaugen. Enkelte områder av parken har lite benker, det kreves derfor en omdisponering av benkene.

Sammendrag

Aktivitet

Lekeplassen sør for Festplassen bør oppgraderes. I parken forøvrig bør det tilrettelegges for uorganisert aktivitet som skilek og aking, dette forutsetter noe tilrettelegging og fjerning av vegetasjon.

Vannelementer

Det er ønskelig å tilrettelegge Speilbassenget på toppen av parken til plaskebasseng på sommerstid og skøyteis på vinteren. Muligheten for utsikt fra toppen av parken bør fremheves.

Det bør etableres et sirkulasjonsanlegg i bekken og i Svanedammen. Drikkefontenen må rehabiliteres.

Tilgjengelighet

Rehabilitering av toppdekker og istandsetting av vannrenner må prioriteres. Rekkverk på gangstiene og i steintrappene bør forbedres og suppleres.

Adkomstpartiene må tilrettelegges for å hindre ulovlig bilkjøring og parkering i parken. Samtidig bør adkomstpartiene få en mer markert og ryddig utforming.

Belysning

Belysningen bør være helhetlig og enhetlig. Osolykta kan benyttes. Master og armaturer må rehabiliteres. Speilbassenget bør belyses spesielt.

Skilting

Skilt skal utformes etter Oslo kommunes designhåndbok og være tilpasset parken. Informasjonsskilt plasseres på Festplassen.

Avfallshåndtering

På sikt vil det være ønskelig med resirkuleringsstasjoner i stedet for tradisjonelle avfallsbeholdere i parken. Plassering av og antall avfallsbeholdere må vurderes.

Sammendrag

Tiltak:

Tiltakene som framgår av side 11 er prioritert og oppført med et ønsket gjennomføringstidspunkt. Den faktiske framdriften er imidlertid avhengig av ressurstilgangen.

- Det skal ikke innføres mange nye elementer i parken, i stedet skal dagens tilbud utbedres.
- Servicefunksjonene må avklares. Det bør utarbeides planer for vegetasjon, belysning og rehabilitering av servicebyggene i parken. Dette vil gi mer nøyaktige kostnadsoverslag.
- Generelt er vannelementene i parken ute av funksjon eller i dårlig stand.
- Gangstier, vegetasjon, griller, skilt og lignende er rehabiliteringstiltak som innebærer relativt små kostnader og hvor tiltak kan strekke seg over flere år.

TILTAK	ESTIMERTE KOSTNADSOVERSLAG
VEGETASJON:	5 972 000 kr
SERVICEFUNKSJONER:	31 014 000 kr
SITTE- OG GRILLPLASSER:	1 511 000 kr
AKTIVITET:	5 996 000 kr
VANNELEMENT:	18 700 000 kr
TILGJENGELIGHET:	17 657 000 kr
BELYSNING:	6 224 000 kr
SKILTING:	25 000 kr
AVFALLSHÅNDTERING:	116 000 kr
TOTALKOSTNAD:	87 215 000 kr

Sammendrag

Tema	Tiltak	Kostnadsoverslag	Foreslått utført
1. Vegetasjon	Trerregistrering med tilstandsvurdering og vegetasjonsplan.	432 000 kr	2009
2. Servicefunk.	Tilstandsvurdering og rehabiliteringsplan over samtlige av servicebyggene i parken	3 239 000 kr	2010
3. Vannelement	Rehabilitering av Speildamområdet, dammen, belegning og belysning	12 074 000 kr	2010
4. Vannelement	Sirkulasjonsanlegg i bekken og Svanedammen. Rehabilitering drikkefontene.	6 626 000 kr	2010
5. Servicefunk.	Nytt servicebygg på Festplassen; servering, garderobe og toalett	24 275 000 kr	2010-2012
6. Servicefunk.	Rehabilitering av scenen og Bjørnehuset	3 500 000 kr	2010-2012
7. Sitte/grillplass	Benker, griller evt. med belegg mm.	1 511 000 kr	2010-2011
8. Belysning	Belysningsplan og rehabilitering av eksisterende belysning	6 224 000 kr	2010-2013
9. Vegetasjon	Rehabiliter og etablere vegetasjon	5 540 000 kr	2010-2012
10. Tilgjengelighet	Rehabilitering av toppdekker og vannrenner av kantstein	14 217 000 kr	2011-2014
11. Tilgjengelighet	Rehabilitering av steintrapper med rekkverk	280 000 kr	2012
12. Tilgjengelighet	Håndløpere	3 160 000 kr	2012
13. Skilt	Info- og tilgjengelighetsskilt	25 000 kr	2012
14. Avfallshåndt.	Nye dypavfallsbeholdere og grillkasser	116 000 kr	2012
15. Aktivitet	Oppgradering av Barneringen og rails	5 996 000 kr	2011-2014
16. Tilgjengelighet	Opprustning av atkomstpartiene til parken		2011-2014

Historikk

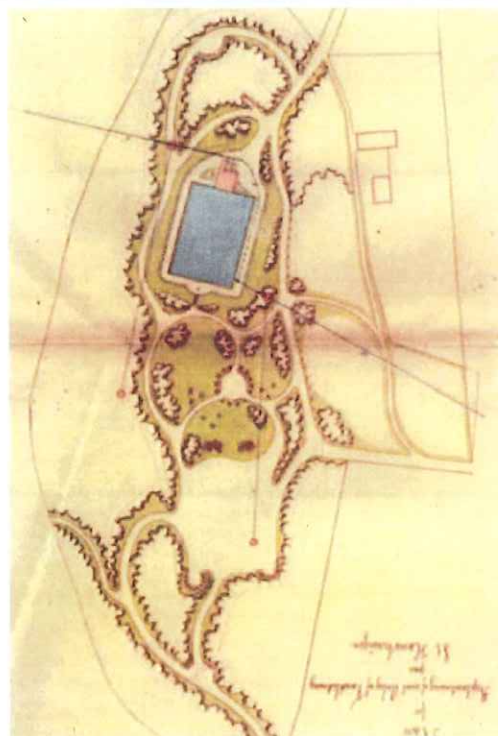
Området St. Hanshaugen var fra 1629 en del av bymarka, og borgernes felles eiendom. Gradvis ble bymarka stykket opp i løkker og løkkene tilfalt private. Den bratteste delen av området var lite attraktiv for jordbruk og husbygging og ble liggende uutnyttet.

Omkring midten av 1800-tallet hevdet kjøpmann Fritz Heinrich Frølich ovenfor formannskapet at *"den herlige plet maatte bevares som et felleseie for byen i sin helhet og i dette øiemed beplantes"*. "Restarealet" kunne bli et fristed og hvilested for blant annet byens arbeidsfolk. Det foregikk lange diskusjoner i kommunen om hva man skulle foreta seg med haugen. 25. november 1854 gikk formannskapet inn for å beplante og gjerde inn området. Med dette vedtaket startet St. Hanshaugens historie som park.

F. H. Frølich startet sammen med sin sønn, gartner Fritz Frølich, treplanting allerede i 1855. Trærne hentet de fra utlandet. I 1857 gikk kommunen inn med midler til beplantningen. Parker og beplantning var lenge ansett som en ikke-kommunal oppgave og dette var første gang kommunen gikk inn med betydelige midler til en slik opparbeidelse. Beplantningsarbeider ble en egen post på Bykassens budsjett og mesteparten av midlene gikk til arbeider på St. Hanshaugen. I 1865 tok Selskabet for Christiania Byes Vel på seg ansvaret for å parklegge St. Hanshaugen og plantet 1275 trær.

Da vannreservoaret med ledningsnett til vanning av parken fra toppen av St. Hanshaugen sto ferdig i 1876 startet for alvor den omfattende, planmessige og kontinuerlige parkleggingen av St. Hanshaugen. Parken ble anlagt som en promenadepark i romantisk, idyllisk landskapsstil/1800-tallsstil. Opparbeidelsen skal i følge Röhne ha foregått etter en plan laget av biologen Schübeler. Planen har man ikke lyktes i å finne igjen.

Forst i 1909 fikk parken på St. Hanshaugen sin endelige form og størrelse slik vi kjenner den i dag. Utstrekningen på ca 90 daa er et resultat av en bevisst plan for arealbruken og kommunalt erverv av en rekke private eiendommer. St. Hanshaugen hadde sin storhetstid i de første tiårene etter at den sto ferdig i 1909 og framsto da som en stor attraksjon både for innbyggere og besøkende.

Plan 1876

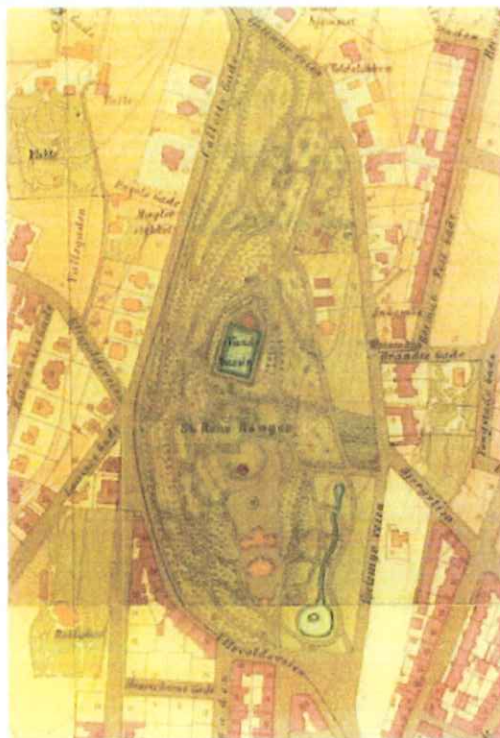

Kart 1888

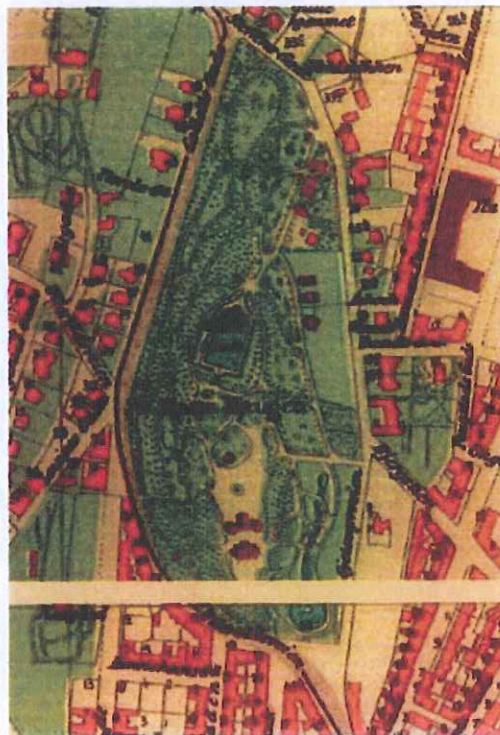
Gamle oppmålingskart

Kart 1896

Kart 1900

Kart 1917

Kart 1921

Vegetasjon

Historikk:

Trær

Parkleggingen av St. Hanshaugen startet med planting av trær hentet fra utlandet. Trærne som står på St. Hanshaugen i dag er stort sett plantet mellom 1855 og 1900. Mangfoldet av treslag er svært stort og totalt finnes det ca 600 trær i parken.

Sommerblomster/utplantingsplanter

I 1870 ble det anlagt et kommunalt veksthus på St. Hanshaugen. Dette medførte god tilgang på plantemateriale. Gamle fotografier viser forseggjorte bed med utplantingsplanter på og rundt Festplassen, i skråningene opp mot vannreservoaret og på plenen ved parkens inngangsparti fra Knud Knudsens plass. Ved bekken ble parkslirekne plantet som staude. Rundt statuen Løvegruppen stod kaktus og vekster som mest mulig skulle minne om vegetasjonen i løvens hjemland. Rundt foten av statuen av P. Chr. Asbjørnsen var det et steinsatt bed fylt av sommerblomster og løk. Fram til 1930 var all beplantningen inngjerdet.

Busker/stauder:

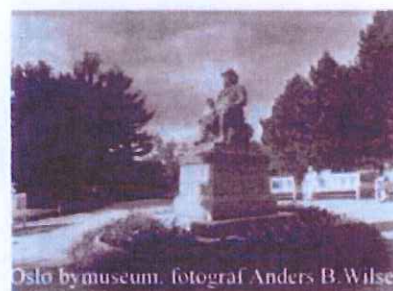
Buskmure, mispel og spirea ble plantet i skråningene rundt Speilbassenget etter at ombyggingen av vannreservoaret sto ferdig i 1965. En planteplan fra 1967 viser at det opprinnelig var planlagt roser i bedene der det i dag står buskmure. Det ble plantet busker og stauder langs bekken og rundt Svanedammen i forbindelse med en rehabilitering i 1980/81, og i 1986 ble det plantet inn rododendron.

Registrering av dagens situasjon:

Trær

Naturkartet "Treslag på St. Hanshaugen" gir en oversikt over trærne i parken. Link: <http://www.bydel-st-hanshaugen.oslo.kommune.no/article69013-3316.html>

Trebestanden i parken er ensartet i alder og begynner å bli gammel. De fleste trærne er i klimaks- og avviklingsfasen. Kortlivede trær som pil og bjørk har allerede gått ut eller er i ferd med å bli dårlige. De fleste utgåtte trær er ikke blitt erstattet med nye. Almesyke begynner å gjøre seg gjeldende. Det er ca 50 alm i parken, et sykdomsangrep kan føre til en stor reduksjon av trebestanden. Mange av trærne øst for Festplassen og langs gangveien nordover ved St. Hanshaugen barnehage og barnepark er toppet. Som en følge av dette vil det etterhvert utvikle seg alvorlig råte.

Vegetasjon

Vegetasjonsfelt:

Generelt har det vært mangelfull skjøtsel av vegetasjonsfeltene over lengre tid. Noen av feltene er gjengrodd og har store ugressproblemer. Mange buskfelt har ikke blitt beskåret på lang tid. Dette synes godt ved speilbassenget der utsikten er fullstendig sperret, og det har også ført til at statuen Løvegruppen er nesten usynlig. Mangelfull beskjæring har også et sikkerhetsaspekt i forhold til greiner som stikker ut i gangveier og ut mot lekeapparater.

Tiltak:

Det bør utarbeides en vegetasjonsplan bestående av tre deler; en generell vegetasjonsplan, en treplan og en skjøtselsplan. En registrering med tilstandsvurdering av eksisterende trær bør ligge til grunn for treplanen.

Vegetasjonsplanen bør omhandle:

- Overordnede temaer som høyde, farger, blomstringstid, utforming av vegetasjonsfelt mm.
- Muligheter for å sette av plass eller åpne opp for aktivitetsrom og utsiktskorridorer.
- Bekjempelse av fremmede arter som kan være skadelig for det biologiske mangfoldet, for eksempel parkslirekne langs bekken.

Treplanen bør omhandle:

- Replantingstiltak rundt utgående eller allerede utgåtte enkelttrær og trekker.
- Alternative tiltak ved eventuelle sykdomsangrep som almesyken.
- Ivaretagelse av tradisjonen med å plante mange ulike og eksotiske treslag.
- Ivaretagelse av eksisterende trær ved for eksempel nye byggearbeider i parken.
- Bruk av ulike trearter og sorter som gir variasjon gjennom; farge, høyde, form, blomstringstid, mm.
- Samkjøring mellom utskifting av eksisterende trekker og belysning i wireoppheng mellom trær.
- Oppretholdelse av biologisk mangfold:
 - Ivaretagelse av de gamle trærne og sikring av at en del trær får bli gamle.
 - Et register over tresorter som man mener kan bli viktige for biologisk mangfold på sikt og tresorter som man ikke bør bruke på grunn av faren for spredning til naturen eller sykdommer.

Utsikt fra Speilbassenget

Speilbassenget sett nedentru

Oy med stauder i Svanedammen

Gresslette øst for Speilbassenget

Vegetasjon

Skjotselsplanen bør inneholde:

- Intensjonsbeskrivelse
- Ønsket fremtidig skjotselsregime
- Langsiktig skjotselsplan

Konkrete tiltak:

Området rundt Speilbassenget:

- Det utføres en opprensning og utskifting av eksisterende buskfelt på øst- og vestsiden av Speilbassenget.
- Mispelen klippes ned til 1,20 meter for å gjenopprette utsikten sørover.
- Det skal utredes hvorvidt buskmuren i rabattene mellom trappene skal skiftes ut med roser slik det opprinnelig var planlagt.

Nytt rododendronbed i skråningen vest for Speilbassenget:

- Tiltakskartet viser mulig plassering av et frodig bed av store rododendron.

Svanedammen og bekken:

- Det etableres ny vegetasjon på øya i Svanedammen som er egnet for storkand-hekking. Vegetasjonen må gi godt skjul langs bakken og være minimum 1 - 1,5 meter høy. Pilekraft kan være en mulig løsning.
- Buskene ved dammen og langs bekken bør erstattes med frodige stauder som trives i og ved vann.
- Parkslirekne bør fjernes.

Hvileområdet sør for Bjørnehuset:

- Staudebedet utvides til et bed med frodige og duftende staude-, sommerblomst- og roseplanter i romantisk 1800-tallsstil. I dag er det problemer med flerårig ugress som skvallerkål. Dette må tas i betraktning når nye planter skal planlegges.

Buskfelt mot Ullevålsveien/Colletts gate:

- Det er ønskelig å beholde et ryddig preg i skråningen. Det utføres en nøyaktig registrering av eksisterende busker og foretas en opprensning og utskifting av feltet.

Skråning mot vest (Ullevålsveien og Colletts gate):

- Vegetasjonen i området nederst mot veien er tett og henger ut mot veien. Skjotselen oppgraderes fra arealkategori skogbryn/kratt til grasbakke.

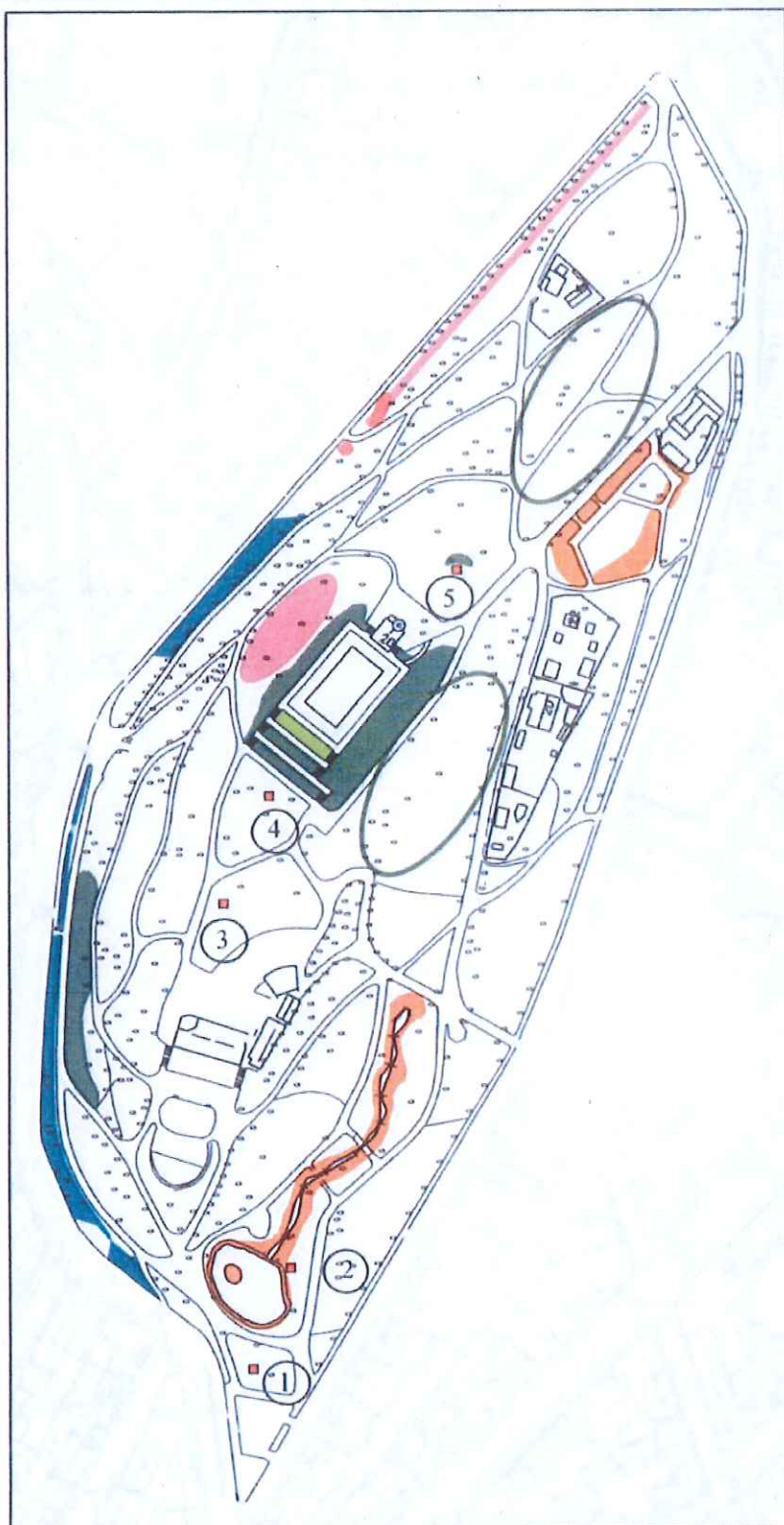
Buskfelt/skjerming mot Colletts gate:

- Eksisterende buskfelt fjernes og det etableres nye visuelle vegetasjonsskjermer mot trafikken. Det står allerede en trerekke langs veien. I tillegg til denne kan det plantes små grupper av store, frodige busker som for eksempel rododendron.

Områder til aking/skilek:

- Tiltaksplanen viser områder egnet til uorganisert aktivitet som for eksempel aking. Mulighet for skilek ved for eksempel oppsetting av rails bør inkluderes i vegetasjonsplanen (omtales ytterligere under temaet aktivitet).

Vegetasjon

Tiltakskart:

- Utvidelse/oppgradering av eksisterende felt
- Opprensning og utskifting av eksisterende vegetasjon
- Redusere høyde vegetasjon
- Endret skjøtsel
- Fjerne vegetasjon
- Nye vegetasjonsfelt
- Opparbeidelse av åpent område for aktivitet

Statuer:

1. Kvinnen
2. Svane i flukt
3. Musikanter
4. P. Chr. Asbjørnsen
5. Lovegruppen

Vegetasjon

Sommerblomster og utplantingsplanter:

- Bedene ved statuene Kvinnen og Musikantene, betongurnene ved inngangspartiene i syd og kasser ved Barneringen fjernes.
- Utplantingsplanter langs veggen på Bjornehuset beholdes. Det bør satses på opprinnelig beplantning lik den på gamle fotografier.
- Det vurderes om stilene i de tidligere bedene rundt statuene P. Chr. Asbjørnsen og Lovegruppen skal gjenskapes eller om det er mer egnet med en moderne utforming.

Gressflate/asfalt foran scenen på Festplassen:

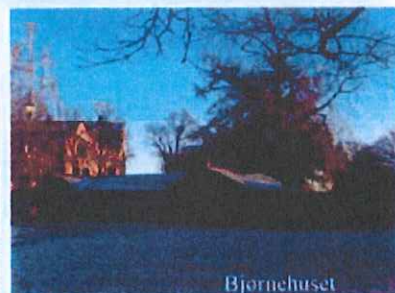
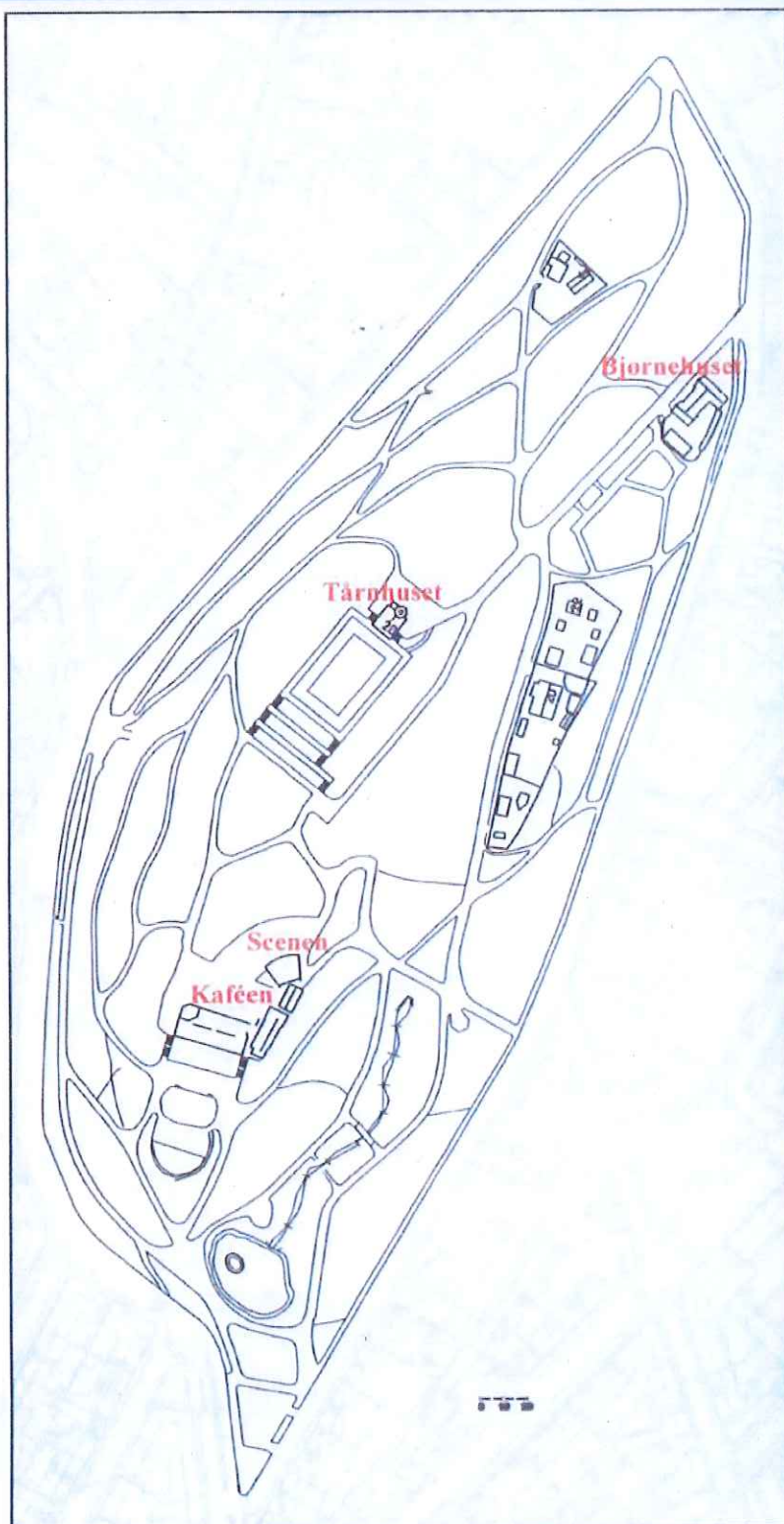
- Bruken av asfaltflaten under konserter bør observeres, slik at det kan gjøres en vurdering av om asfalten skal fjernes til fordel for et annet dekke.

Skråningen mellom trappene, nedenfor Festplassen

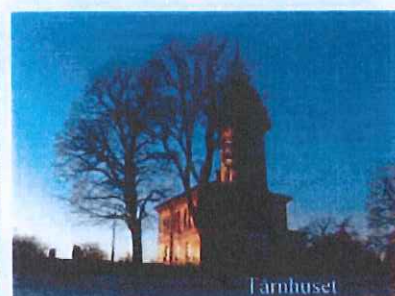
- Det er ønskelig med et nytt dekke, for eksempel plen. Dette må ses i sammenheng med eventuelle nye aktiviteter på området (omtales ytterligere under temaet aktivitet).

Kostnadsoverslag		Fremdriftsplan
Registreringer/utarbeiding av planer:	432 000 kr	Planlegging:
Felling og replanting av trær:	2 100 000 kr	Registreringer og utarbeidelse av planer for trær og vegetasjon: 2009.
Rehabilitering og etablering av annen vegetasjon:	3 440 000 kr	Bygging:
SUM:	<u>5 972 000 kr</u>	Rehabilitering/etablering av vegetasjon: 2010 - 2012
Tiltakene vil medføre en økning i årlige driftskostnader på:	298 000 kr	Usikkerhetsfaktorer:
		Almesyken eller andre sykdommer på vegetasjon.

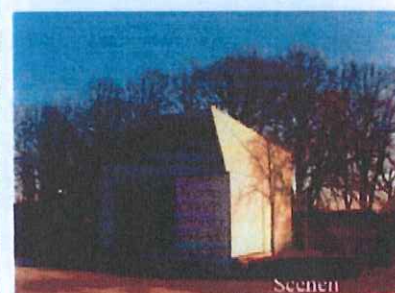
Servicefunksjoner

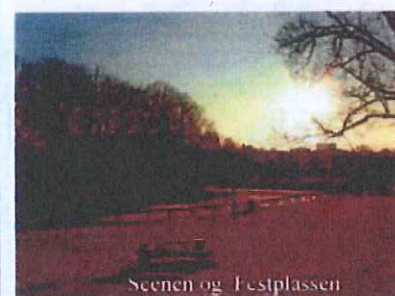
Bjørnehuset

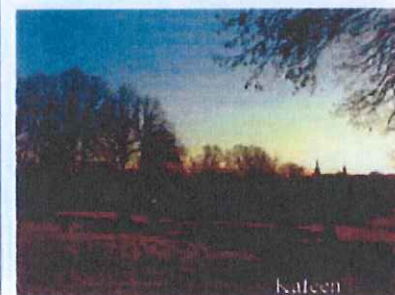
Tårnhuset

Scenen

Scenen og Festplassen

Kaféen

Servicefunksjoner

Historikk:

Restaurantanlegget/kaféen:

Restaurantanlegget Hasselbakken ble oppført i skråningen mot Ullevålsveien og Colletts gate i 1890 og utvidet med et bygg i 1896. Arkitekten bak de to trebygningene i dragestil var Holm Munthe. Utsikten og kjøkkenet til restaurantdriver Bentzens fungerte som trekkplaster både for byens befolkning og for utenbys-boende og var en stor attraksjon. Den øverste restaurantbygningen brant ned i 1936. Tettbebyggelsen rundt parken og trærne spiste stadig mer av utsikten, og besøkstallene begynte å svikte. Den gjenværende restaurantbygningen ble solgt ved auksjon og flyttet til Fåberg ved Lillehammer. Der brant den siden ned.

Dagens friluftsservering ble oppført i 1938. Meningen var at den skulle være midlertidig inntil man fikk oppført en restaurant på høyden over vannreservoaret. Flere forslag har blitt utarbeidet på tegnebordet, men ingen har så langt blitt realisert. I 2004 ble det tatt initiativ til et tvillingprosjekt med den tyske byen Potsdam om rekonstruksjon av den opprinnelige restauranten. Det ble ikke bevilget penger til prosjektet.

Bjørnehuset:

På begynnelsen av 1900-tallet stod det et bur med to bjørner i hellinga på nordsiden av Bjørnehuset ned mot Colletts gate. Protester fra dyrevernere gjorde at bjørnene ble avlivet i 1918. Bjørneburet ble deretter omdannet til lysthus, før det ble fjernet helt. I det som kalles Bjørnehuset i dag har det aldri vært bjørner, men påfugl, rev og apekatter. I 1975 ble Bjørnehuset restaurert og tatt i bruk som mote- og aktivitetssenter for gamle og unge i bydelen. Huset leies i dag ut til arrangementer.

Scenen/Musikkpaviljongene:

Et fotografi fra begynnelsen av 1900 viser at det lå en 8-kantet musikkpaviljong i nordenden av Festplassen, en musikkpaviljong i dragestil på vestsiden av Festplassen og en på sørsiden av den nederste dragestilrestauranten.

Et flyfoto fra 1950 viser en scene på nordvestsiden av Festplassen, omtrent der den 8-kantede musikkpaviljongen opprinnelig lå. Denne scenen var vendt slik at publikum fikk ettermiddagssolen i øynene. Dagens scene i betong ble satt opp i 1961. Den er tegnet av arkitekt Ingeborg Vedler Sten ved byarkitektens kontor. Denne vender mot nordvest slik at tilskuerne ikke blir blendet av kveldssolen. Det var også planlagt skuespillergarderober og kjeller med offentlige toaletter, men dette ble det ikke bevilget penger til.

Toaletter:

Det fantes først to urinaler, ett på sørsiden nedover mot Bergstien og et på nordsiden på hjørnet av Colletts gate og Geitemyrsveien. I tillegg var det et toalett i skråningen nedenfor restauranten mot Ullevålsveien. Disse ble fjernet og erstattet av et provisorisk toalett på Festplassen.

Norsk folkemuseum, fotograf Wilse

Bjørnehuset, flyfoto 1950, fotograf ukjent.

Bjørnehuset, flyfoto 1950, fotograf ukjent.

Servicefunksjoner

Registrering av dagens situasjon:

Kaféen:

Bygningene er nedslitt og har behov for rehabilitering. Beliggenheten er i konflikt med trærne rundt. Åpningstidene er begrenset til sommerhalvåret. Kafédriften ønsker å selge utstyret sitt og videreføre virksomheten til andre driftere.

Bjørnehuset:

Bjørnehuset består av fire enheter: rodestasjon, moterom, verksted og selve lokalet. Bygningen har et stort behov for rehabilitering.

Scenen:

Dagens scene er mye i bruk, men gulvet er i dårlig stand, det er manglende brannsikkerhet og anlegget har ingen garderober. Scenen ble rustet opp noe til kongebesøket på St. Hanshaugen 17. mai 2007.

Toaletter:

Det finnes i dag to toaletter i forbindelse med friluftsservering på Festplassen. Disse er ikke tilgjengelige utenom kafeens åpningstider. Det kreves betaling og toalettene er forbeholdt kunder til kafeen. Det vil bli satt opp et reklamefinansiert toalett ved inngangen til parken i sør fra Knud Knudsens plass i løpet av 2008.

Tiltak:

Konsept:

- Alle servicefunksjonene (servering, toaletter, garderobe) samles i et servicetorg på Festplassen ved dagens scene.
- Hva slags type bygg som skal oppføres må vurderes nøye. En mulighet er at dagens tilbud på plassen opprettholdes og at det oppføres et moderne og funksjonelt bygg, med minimal bygningsmasse. Et annet alternativ er å rekonstruere en restaurant i dragestil. Dette vil stå mer i stil til parken rundt, men samtidig kreve mer areal. Begge alternativer bør utredes.
- Det er viktig at det tas hensyn til trærne ved plassering av bygget.
- Byantikvaren er positiv til en rekonstruksjon av den opprinnelige restauranten og bør involveres i videre prosess.
- Antagelig bør en annen etat (for eksempel Kulturetaten) stå for planlegging og prosjektledelse av nytt servicebygg da Friluftsetaten har liten erfaring med bygginger.

Kaféen:

- Det må avklares hvem som skal utvikle og drive serveringen.
- Serveringstilbudet bør ha deler av det samme konseptet som i dag med friluftsservering sommerstid.
- Arronderingen av uteserveringen bør vurderes og sees i forhold til scenen, slik at kontakten mellom funksjonene blir bedre.
- Toalett- og garderobefasiliteter i tilknytning til scenen inkorporeres i det nye bygget.

Servicefunksjoner

Bjørnehuset:

- Bjørnehuset bør restaureres tilbake til den opprinnelig dragestilen.
- Huset bør restaureres med tanke på at det fortsatt skal leies ut til forskjellige festligheter og arrangementer.

Scenen:

- Det må foretas en tilstandsvurdering av scenen. Deretter kan man ta stilling til hvorvidt den er verdt å pusse opp eller om man skal rive og bygge ny. En eventuell riving må avklares med Byantikvaren.

Tårnhuset:

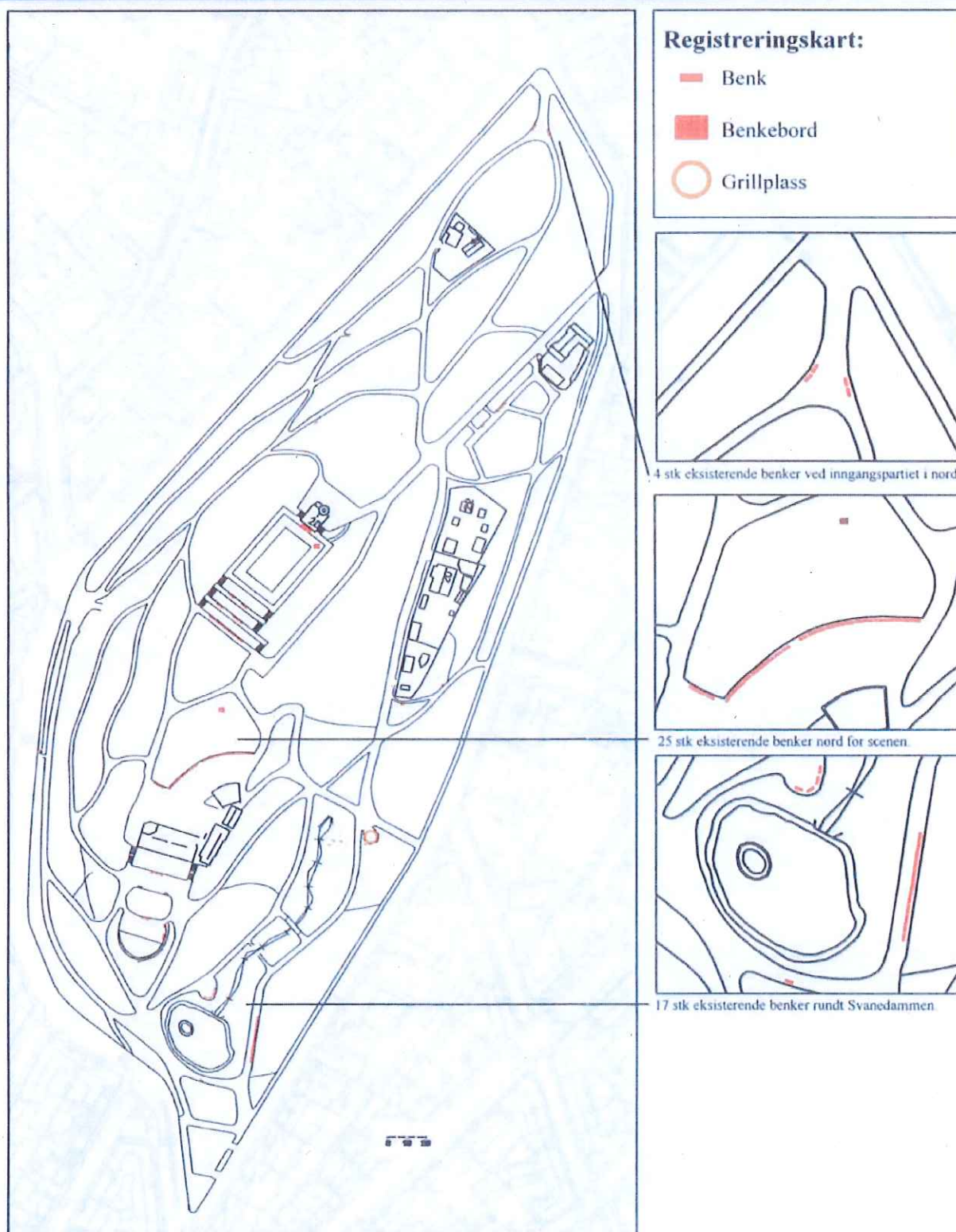
- Friluftsetaten har ikke forvaltningsansvaret for Tårnhuset. Per i dag er det Vann- og avløpsetaten som forvalter bygningen. Friluftsetaten ser allikevel at det kan være aktuelt å vurdere alternativ bruk, for eksempel kiosk, kafé, kulturhus, varmetue, skøyteutleie eller liknende. Dette vil gi muligheten til bruk for en større del av publikum. Beliggenheten og utsikten er verdifull.

Toaletter:

- Toaletter for parkens gjester etableres i forbindelse med serveringstorget på Festplassen.
- Toalettene bør driftes av serveringsstedet, eventuelt kan det være kostnadsbelagt for parkens gjester.
- Toalettene bør holdes åpne og tilgjengelige også utenfor serveringens åpningstider, men det er ikke behov for vinteråpne toaletter ved Festplassen.

Kostnadsoverslag		Fremdriftsplan
Rehabilitering av Scenen:	2 013 000 kr	<i>Planlegging:</i>
Rehabilitering av Bjørnehuset:	2 101 000 kr	Avklare uteservering: 2010
Nytt servicebygg med toalett:	29 400 000 kr	Tilstandsvurderinger og rehabiliteringsplan: 2010
Bortfall utleieinntekter per år i overgangsfase:	500 000 kr	<i>Bygging:</i>
Salg av servering med utstyr:	-3 000 000 kr	2010 - 2012
SUM:	31 014 000 kr	<i>Usikkerhetsfaktorer:</i>
Titakene vil medføre en økning i årlige driftskostnader på:	300 000 kr	Dagens tilstand på bygningene og innspill fra Byantikvaren.

Sitte- og grillplasser

Sitte- og grillplasser

Historikk:

Helt fra parken ble etablert har det vært rikelig med benker. I dag er benkene konsentrert langs hovedgangveien fra Knud Knudsens plass i sør, rundt og på Festplassen og opp mot Speilbassenget. Det ble i 2005 plassert ut mange nye Ulefossbenker i parken.

Bilder fra slutten av 1800- og begynnelsen av 1900-tallet viser minst 4 ulike typer benker; en hvit og firkantet med loddrette spiler i ryggen, en mørk med liggende spiler, en enklere utgave med kun en planke til rygg og en enkel modell uten ryggstø.

Registrering av dagens situasjon:

Det finnes i dag 83 løse benker av typen Ulefoss i parken. St. Hanshaugen er et historisk anlegg hvor det i følge Program for park- og gatemøbler er tillatt å avvike fra standard PPG-benk (spilebenk). Benkene er stort sett plassert på gangstiene. De er ikke fastmonterte i bakken, men koblet sammen med strips. Stripsene har ført til at benkene blir mindre flyttet på enn før.

Grillplassen mot Geitmyrsveien trenger rehabilitering. Grillen er lite innbydende og selve plassen er litt bortgjemt i skyggen.

Tiltak:

- Sette opp flere benker i avsatsene sør for Speilbassenget og sør for Bjørnehuset.
- Benker som står der det etableres nye grillplasser flyttes til andre steder i parken. Benkebord plasseres på grillplassene.
- Benker bør etableres på egne opparbeidede plasser langs gangstiene. Dette er spesielt aktuelt langs gangstiene mot vest, da det er få benker der i dag.
- Etablere sittekant eller plassere ut flere benker rundt Speilbassenget (omtalt under temaet vannelementer).
- Det skal fortsatt brukes Ulefossbenker i parken.
- En benkebordmodell bør brukes gjennomgående i parken. Benkebordene bør fastmonteres.
- Opprette grillplass ved Barneringen og på plenen nord for Speilbassenget.
- Fjerne eksisterende grillplass mot Geitmyrsveien og etablere ny på plenen ved bekken.

Kostnadsoverslag

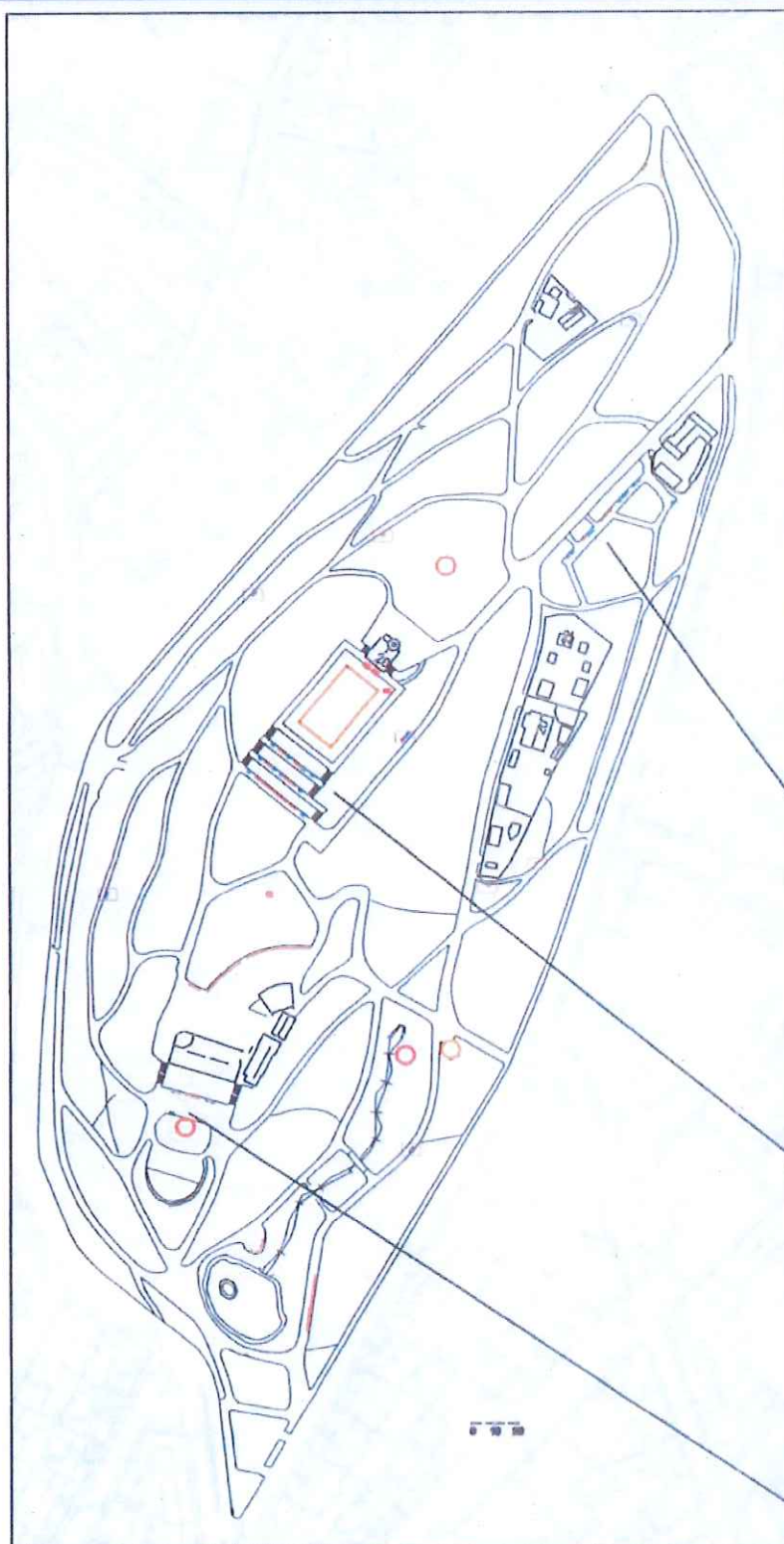
Opparb. sitteplasser langs gangsti:	285 000 kr
Innkjøp og montering av benker:	263 000 kr
Fjerne og etablere grillplasser 3 stk:	963 000 kr
SUM:	<u>1 511 000 kr</u>

Fremdriftsplan

Planlegging:
2010
Bygging:
2010 - 2011

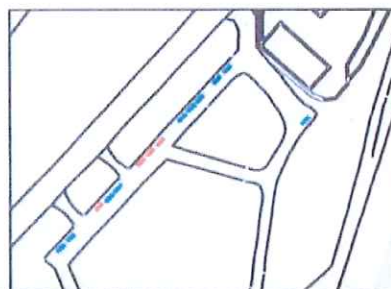
Titakene vil medføre en økning i årlige driftskostnader på: 5000 kr

Sitte- og grillplasser

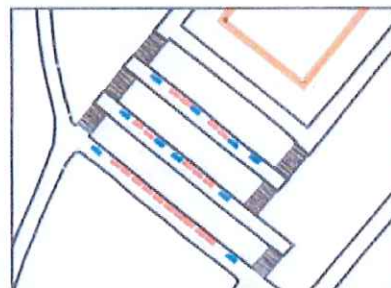

Tiltakskart:

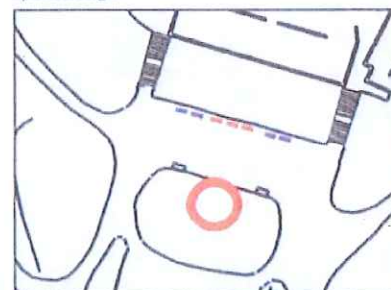
- Benk, eks.
- Benk, eks. flyttet
- Benk, ny
- Benkebord, eks.
- Grillplass, eks. fjernes
- Grillplass, ny
- Sittekant

4 stk eksisterende og 10 stk nye benker sør for Bjørnehuset

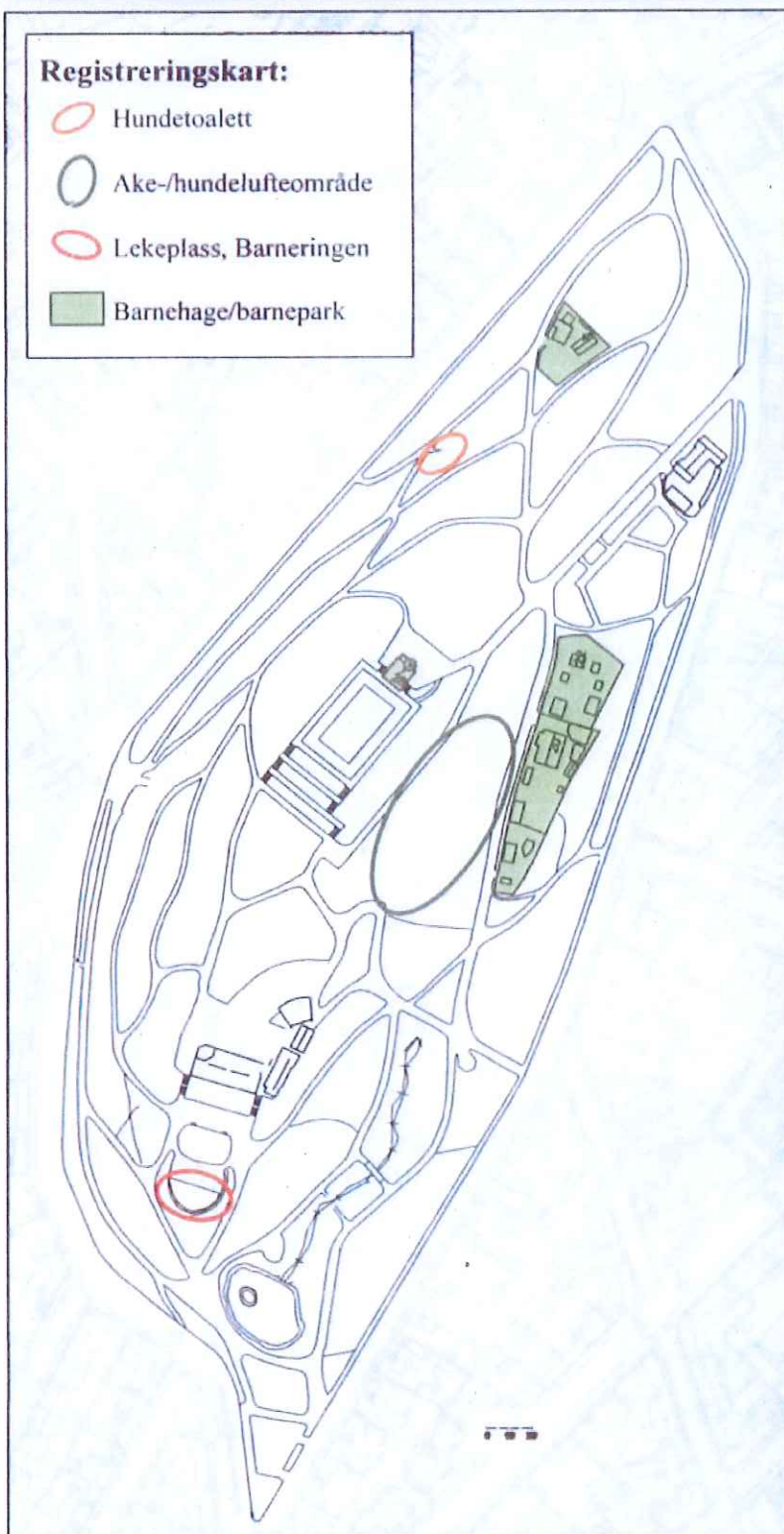

19 stk eksisterende og 10 stk nye benker sør for Spilbassenget

3 stk eksisterende, 4 stk flyttede eksisterende benker og ny grillplass, nord for Bamringen.

Aktivitet

Aktivitet

Historikk:

Bilder fra ca 1920-1930 viser huskestativ, lekeapparater og sandkasse for barn på nordøstsiden av Festplassen. I 1941-42 ble Barneringen utstyrt som lekeplass på arealet som i sin tid huset den nedre restauranten. Det er i dag to barnehager og to barneparker inne i parken. I tillegg ble Tårnhuset tatt i bruk som åpen barnehage i 1979.

I 1974 ble det opparbeidet hundetoalett to steder i parken, i skråningen ned mot Collets gate og der grillplassen ved Geitmyrsveien ligger i dag.

Registrering av dagens situasjon:

Lekeplassen i Barneringen består av en plattform med sklie, et huskestativ og et sandbasseng med byggbar sand. Det ble satt opp nytt huskestativ på plassen høsten 2007. Hundetoalettet mot Collets gate er ikke lenger i bruk til formålet det ble laget for.

Akeområdet øst for Speilbassenget tas raskt i bruk ved snofall. Resten av året brukes området mye til lufting av løse hunder.

Tiltak:

- Tilrettelegge for plaskebasseng i Speilbassenget på sommerstid og skøyteis på vinterstid (ytterligere omtalt under temaet vannelementer).
- Utvide/opgradere lekeplassen Barneringen. Lage grillplass og sette opp benkebord i forbindelse med denne (se temaet sitteplasser/grillplasser).
- Terrassere skråningen mellom trappene nord for Barneringen slik at den kan utnyttes bedre til opphold og soling.
- Tilrettelegge for uorganisert aktivitet som aking og skilek. Områder kan enkelt legges tilrette ved at det settes av plass/ryddes vegetasjon i vegetasjonsplanen. Gjelder området øst for Speilbassenget og skråningene i nordenden av parken. For å gjøre området i nordenden av parken mer attraktivt bør det settes opp noe avskjerming mot Collets gate (se temaet vegetasjon) Muligheter for oppsetting av rails på vinterstid må vurderes.
- Fjerne hundetoalett ned mot Collets gate.

Kostnadsoverslag

Oppgradering av Barneringen:	2 600 000 kr
Terrassering skråning:	88 000 kr
Generell tilrettelegging aking og ski:	368 000 kr
Jibbpark:	2 950 000 kr

SUM: 5 996 000 kr

Titakene vil medføre en økning i årlige driftskostnader på: 510 000 kr

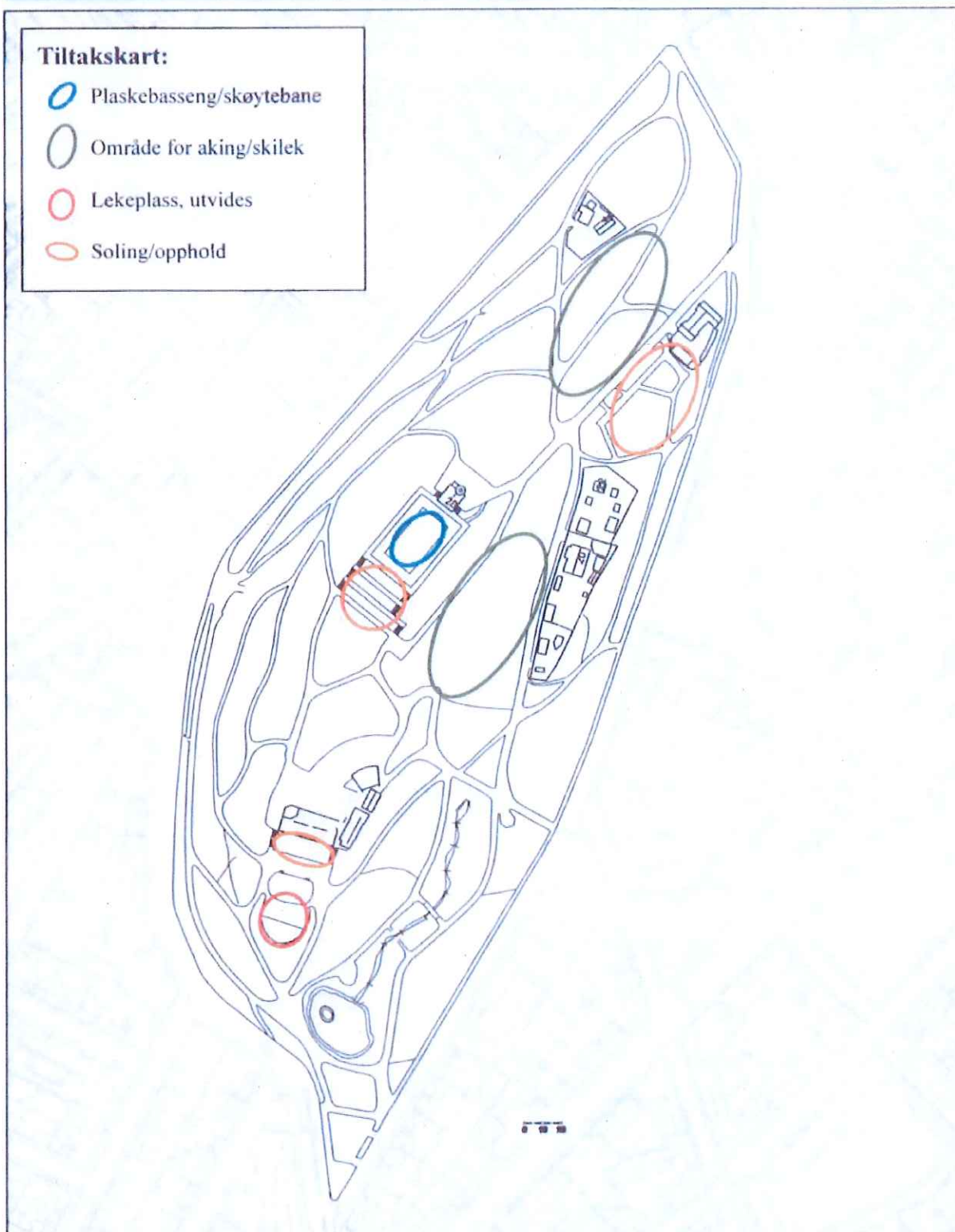
Fremdriftsplan

Planlegging:
Planlegging i samarbeid med Bydelen, 2010

Bygging:
2010 - 2012

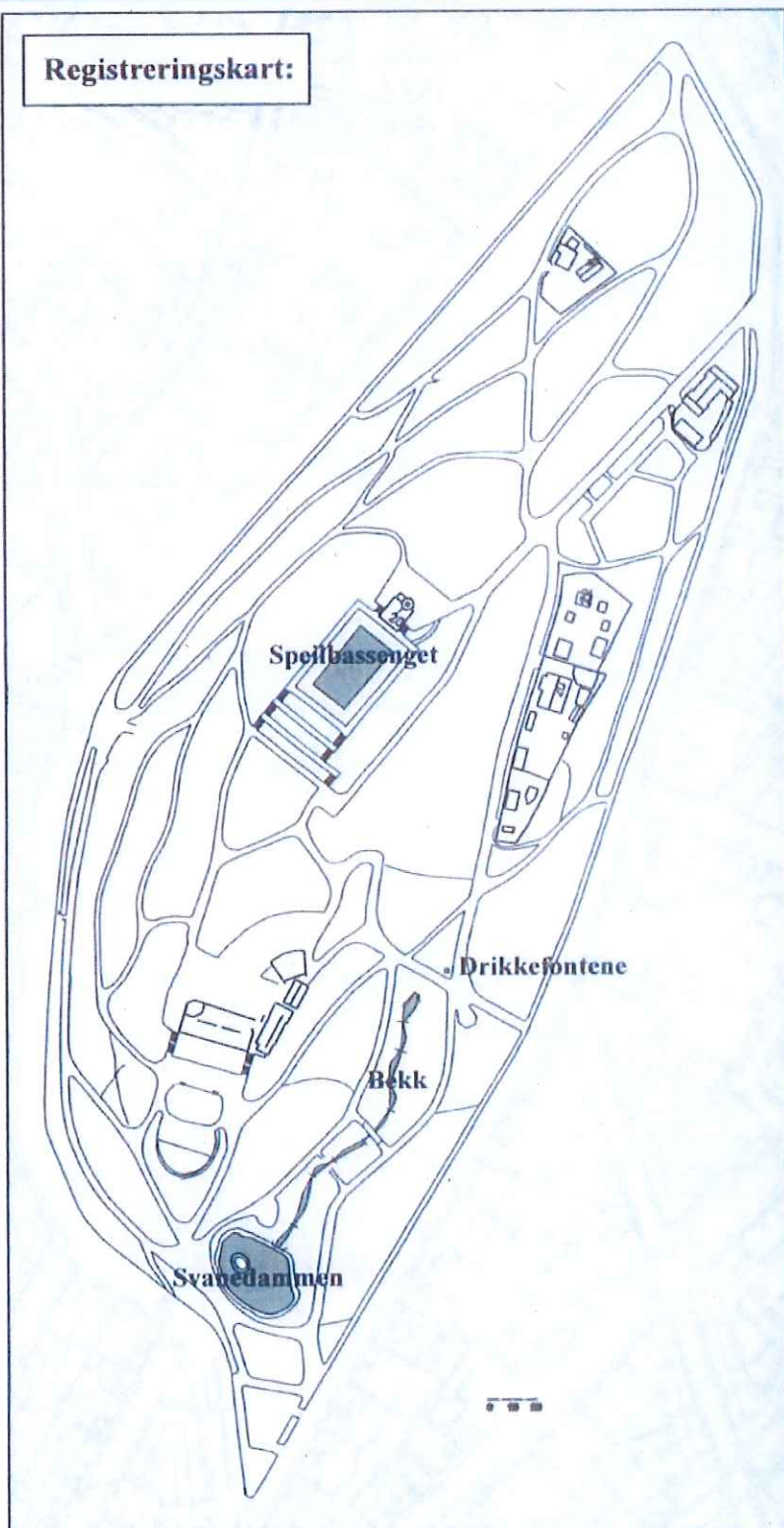
Usikkerhetsfaktorer:
Forvaltning av anlegg og grad av tilrettelegging.
Innspill fra Byantikvaren

Aktivitet

Vannelementer

Registreringskart:

Speilbassenget

Drikkefontene

Bekken

Svanedammen

Svanedammen tørlagt

Vannelementer

Historikk:

Vannreservoaret på toppen av St. Hanshaugen ble bygget i 1875, det var da et trykkbasseng med lokk. Ombyggingen til dagens Speilbasseng sto ferdig i 1965. Adgangen til toppen hadde da vært stengt for publikum siden krigen på grunn av faren for forurensning av drikkevannskilden.

Den kunstige bekken og Svanedammen stod ferdig rundt 1890. I løpet av 1980 ble det lagt tett bunn og satt inn en kum med sirkulasjonspumpe. Pumpen sluttet å fungere etter noen år og er siden ikke istandsatt. I 1987 ble det bestilt granitt til en rehabilitering av bekkeløpet, men på grunn av budsjettkutt ble ikke utbedringene foretatt. I dag er det et vannuttak for rent vann i toppen av bekkeløpet og et avløp i Svanedammen.

Registrering av dagens situasjon:

Speilbassenget var av sikkerhetsmessige årsaker ikke i drift i sesongen 2008. På varme dager har dammen blitt brukt til vassing og plasking og barn har skadet seg på kantene. Bassenget har behov for en fullstendig rehabilitering; det elektriske anlegget må byttes ut, pumpe og fontene trenger overhaling, bassengbunn og kant må males og pusses og det er behov for vannrør til påfylling og tapping. Det er også behov for nylegging av skiferbelegget på siden av Speilbassenget.

Steinsettingen på bunnen i bekken og spesielt i Svanedammen, har gått i oppløsning. Svanedammen har behov for overløp og sirkulasjonspumpe med grovfilter og evt sandfilter. Tersklene i bekken trenger reparasjon.

Drikkefontenen var ikke i drift i 2007 og 2008. Det er behov for rehabilitering av fontene og fundament.

Tiltak:

- Lokal overvannshåndtering innenfor anlegget så langt dette er mulig.
- Rehabilitering av bekken og Svanedammen, med sirkulasjonsanlegg.
- Speilbassenget tilrettelegges for plaske-/vassedam sommerstid. En god sirkulasjon og kontinuerlig rensing av vannet er nødvendig. Det tilrettelegges for skøyteis om vinteren. Kjøleanlegg er ønskelig for å sikre stabil is. Overskuddsvarmen fra et slikt kjøleanlegg vil kunne brukes til oppvarming av Tårnhuset og eventuelt til vannbåren varme i en sittekant av granitt rundt isen. Fontenen rustes opp og plasseres i et inngjerdet, atskilt basseng. Fontenen og inngjerdingen fjernes vinterstid.
- Drikkefontenen rehabiliteres.

Kostnadsoverslag		Fremdriftsplan
Rehabilitering Speilbasseng:	12 074 000 kr	Planlegging:
Rehabilitering bekk og Svanedam:	6 276 000 kr	2009
Rehabilitering drikkefontenen:	350 000 kr	
SUM:	<u>18 700 000 kr</u>	Bygging:
Tallene forutsetter at det kan bygges på eksisterende betongdekke over Speilbassenget.		Rehabilitering av Speilbassenget med tilrettelegging for plasking og skøyteis bør ha stor prioritet, bygges 2010
Titakene vil medføre en reduksjon i årlige driftskostnader på:	334 000 kr	Usikkerhetsfaktorer:
		Overvannshåndtering på Festplassen

Vannelementer

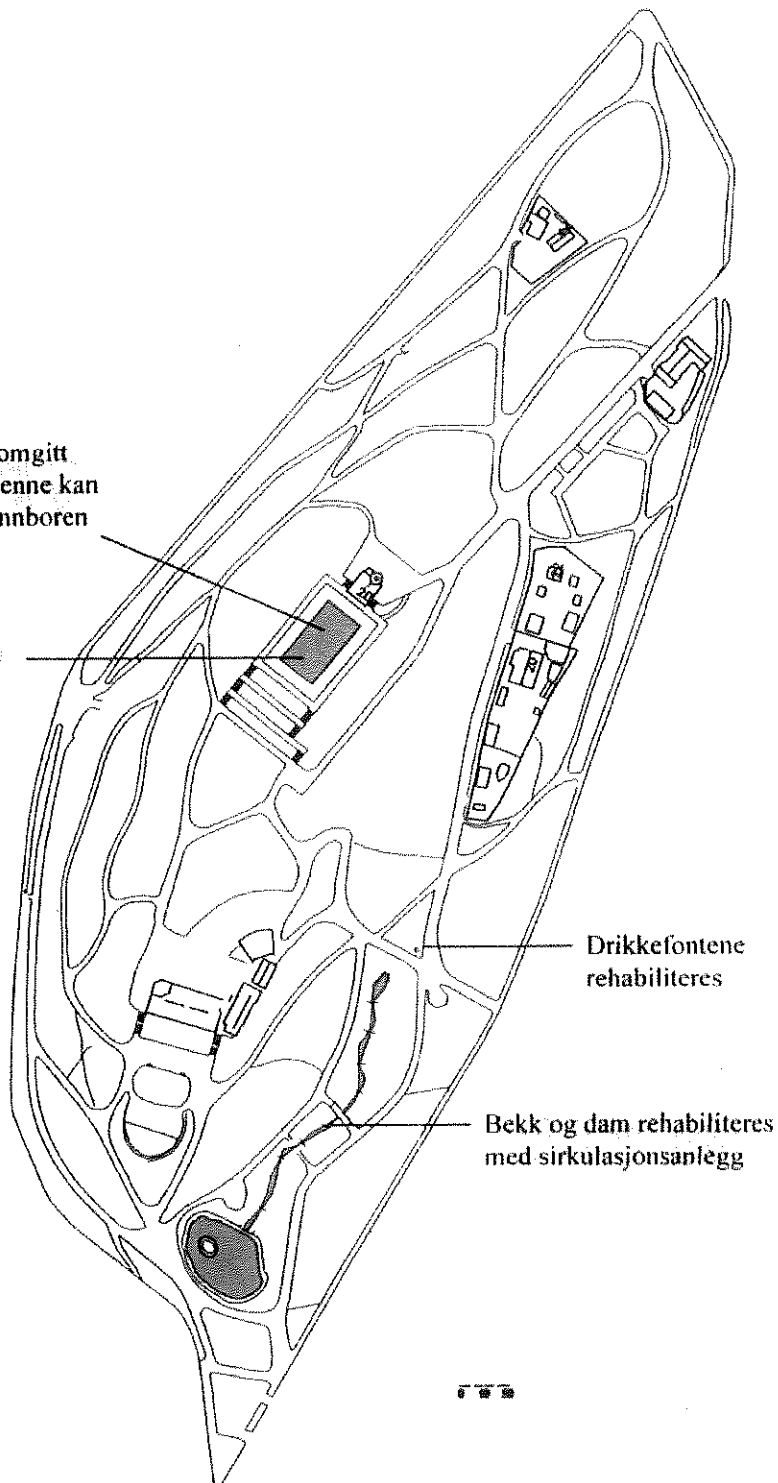
Tiltakskart:

Plaskebasseng/skøyteis omgitt
av sittekant av granitt (denne kan
være oppvarmet med vannboren
varme vinterstid)

Fontene rustes opp og
plasseres i atskilt basseng
(fjernes vinterstid)

Drikkefontene
rehabiliteres

Bekk og dam rehabiliteres
med sirkulasjonsanlegg

Tilgjengelighet

Historikk:

Topografien er bakgrunnen for anleggelsen av parken og den er i dag med på å gjøre parken variert og spennende. Det ble utført tilgjengelighetstiltak i 1999 i form av oppsetting av stålrørrekkverk opp til Barneringen fra vest og opp mot Speilbassenget fra sør og nord. I tillegg ble det laget en trinnfri atkomst til Speilbassenget fra nord.

Opprinnelig var hele parken gjerdet inn med et høyt tregjerde. Et bilde fra 1905 viser hovedatkomsten i sør med staselig utformet port og ekstra belysning. Inngjerdingen av parken ble fjernet i 1935.

Gangstier:

Det slyngende stisystemet er en del av de opprinnelige stiltrekkene i parken. Oppmålingskart og planer viser at stisystemet har endret seg noe, men at hovedtrekkene er relativt utforandret. Gamle bilder viser at hovedstiene hadde steinsatte kanter. Disse bestod av tre rekker av storgatestein, hvor den ytterste var opphøyet. Steinene dannet vannrenner. Bilder fra gangstiene ovenfor bekken og fra Festplassen viser bredere vannrenner av fem rekker med storgatestein. Dette skyldes at disse områdene hadde mer overvann.

Det ble foretatt reasfaltering av en del av gangstiene i 2003 og 2004. Den gamle asfalten ble fjernet og de eksisterende storgatesteinrekkene ble tatt fram igjen.

Trapper:

- Trappene mellom Barneringen og Festplassen:

Trappene i rød granitt ble satt opp i forbindelse med oppføringen av restaurant Hasselbakken. Trappene lå inntil muren på hver side av den øverste restaurantbygningen og hadde kun håndløper på siden som vendte utover. Nye håndløpere på trappeløpenes andre side er satt opp senere som et tilgjengelighetstiltak.

- Trappene mellom Festplassen og Speilbassenget:

Opprinnelig var det kun en smal og sentrert trapp opp til Speilbassenget, tidligere Trykkbassenget. Dagens trappeanlegg ble først laget etter en ombygging i 1965. Trappeløpet mot vest har en smal håndløper av galvanisert stål.

Trapp ned fra Speilbassenget

Øverste helleterrasse
nedenfor Speilbassenget

Ødelagt trapp ned fra Festplassen

Tilgjengelighet

Registrering av type
dekke og kanter i
gangstier og trapper:

Grus

Asfalt

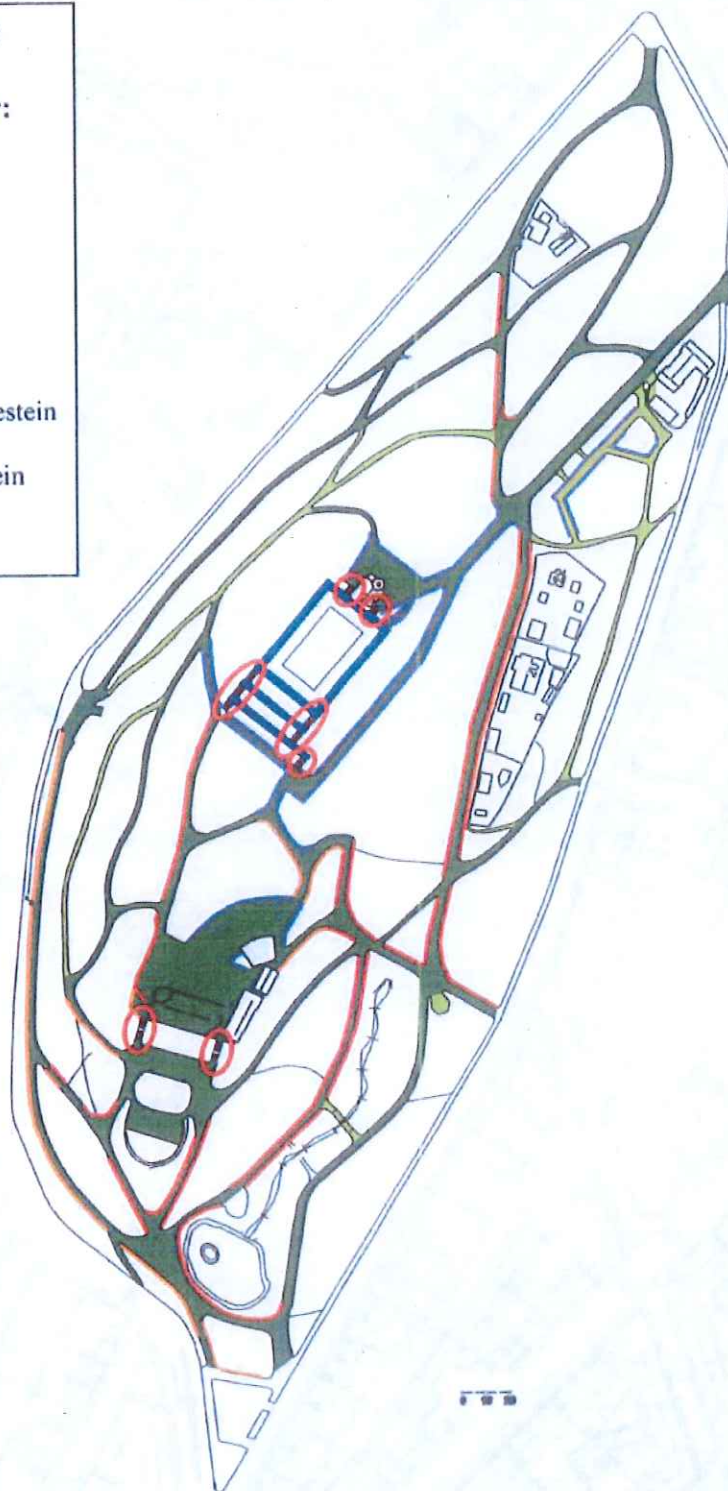
Heller

Trapp

3-5 rekke storgatestein

1 rekke storgatestein

Parkkantstein

Tilgjengelighet

Registrering av dagens situasjon:

St. Hanshaugen har en varierende topografi som gjør universell tilrettelegging vanskelig. Om stigningsforholdet ikke skal overstige 1:12 er Tårnhuset kun tilgjengelig fra nordenden av parken. Speilbassenget er ikke tilgjengelig. Flere steder er strekningen med stigning på 1:12 på 100 - 150 meter (se kart).

Gangstier:

Det er stor variasjon i type kanting av gangstiene. Flere steder er det vannrenner av storgatestein i 1 eller 3-5 rekker, det varierer om steinen ytterst er opphøyet eller ikke. Noen strekninger har smale rekker av små park-kantstein eller ingen kantstein. Ingen kantstein kan skyldes at steinrekken er asfaltert over. Mange av vannrennene og slukene langs gangstiene er tette, og belegg og renne heller feil vei i forhold til hverandre.

Gangstiene som ble reasfaltert i 2003 og 2004 har stort sett asfalt som ser grei ut. Øvrige gangveier har varierende grad av ødelagt dekke og behøver reasfaltering.

I ytterkanten av parken finnes det endel tråkk og snarveier laget av blant annet joggere. Noen av snarveiene er hellelagt med betongstein.

Trapper:

- Trappene mellom Barneringen og Festplassen:

Flere trinn har setningsskader eller har sklidd ut av stilling. Det er setningsskade nederst på vangen på begge sider. De opprinnelige håndløperne er ødelagte og mangler på deler av trappen på begge sider. Nye håndlopere står ikke i stil med de opprinnelige på motsatt side av trappen.

- Trappene mellom Festplassen og Speilbassenget:

Det mangler fugemasse i mange av fugene i trappen på høyre side. Trappen på venstre side ser bra ut. Skiferbelegget i avsatsene er ujevnt og har behov for relegging.

Kant av storgatestein

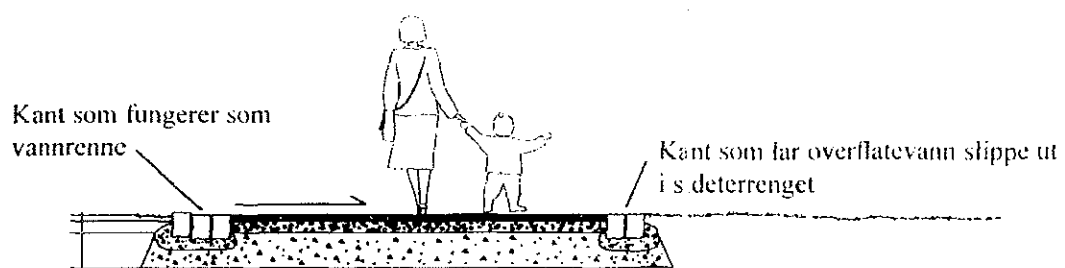
Kant av storgatestein

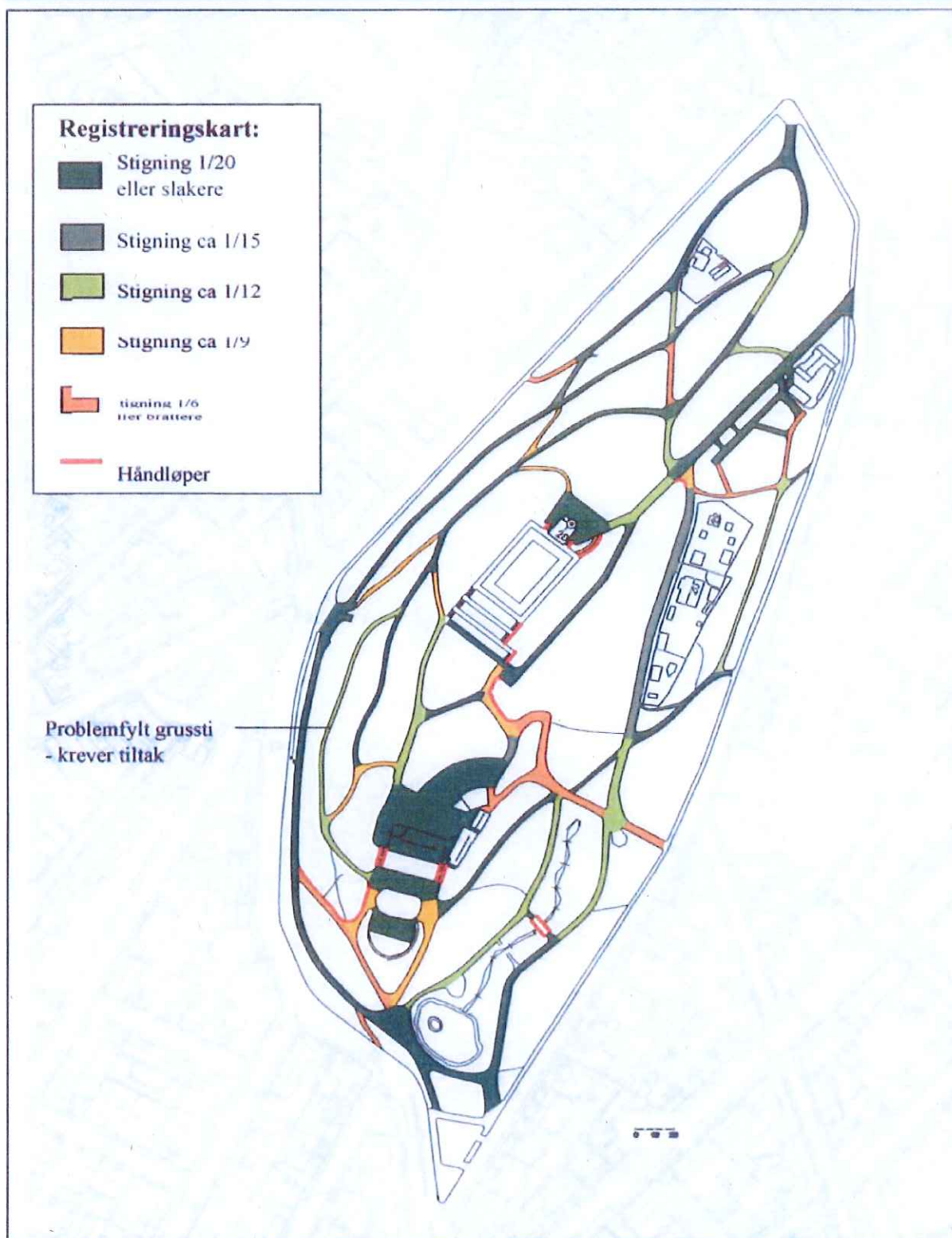

Kant av storgatestein

Tilgjengelighet

Prinsippløsning for kanter på gangsti med asfaltdekke:

Tilgjengelighet

Adkomstpartier:

Det finnes i dag 10 gangstiinnnganger til parken. Fire av disse defineres som hovedatkomster. Mange elementer i hovedatkomstområdene som bysykler, avfallsbeholdere, skilt og liknende gir et rotete helhetsinntrykk. De mindre atkomstene har et ryddigere uttrykk og fungerer greit.

Ulovlig parkering av blant annet privatbiler i atkomstområdene og anleggs- og vedlikeholdskjøring inn og inne i parken er et stort problem. Det er i dag enkelt å kjøre gjennom parken til Festplassen fra atkomsten ved Bjørnehuset.

Hovedatkomster:

- Fra Knud Knudsens plass:

I desember 2007 ble en stor spisslønn som stod på plassen felt på grunn av sikkerhetsmessige årsaker. I dag er det blant annet taxiholdeplass, mixkiosk og et RENs retarpunkt på plassen. Et buskfelt skiller plassen og parken visuelt fra hverandre. Et nytt reklamefinansiert toalett vil bli plassert nordøst for plassen. Bydelen har fått midler fra Levende Oslo, gjennom kommunedelplanen Oppgradering av torg og møteplasser, til å rehabilitere Knud Knudsens plass. En av foringene er at plassen skal oppleves som en forlengelse av parken. Forprosjekt til dette arbeidet startet opp i 2008 og ledes av Samferdselsetaten.

- Fra Geitmyrsveien, inn til Bjørnehuset:

Inngangspartiet er stort og lite definert i overgangen fra gate til park. Et Parkering forbudt-skilt ble satt opp høsten 2007, men dette forhindrer ikke den ulovlige parkeringen.

- Fra krysset Colletts gate/Geitmyrsveien:

Plassen er regulert til trafikkområde og er derfor ikke Friluftsetatens forvaltningsansvar. Betongurnen med sommerblomster virker noe malplassert.

- Fra krysset Ullevålsveien/Colletts gate:

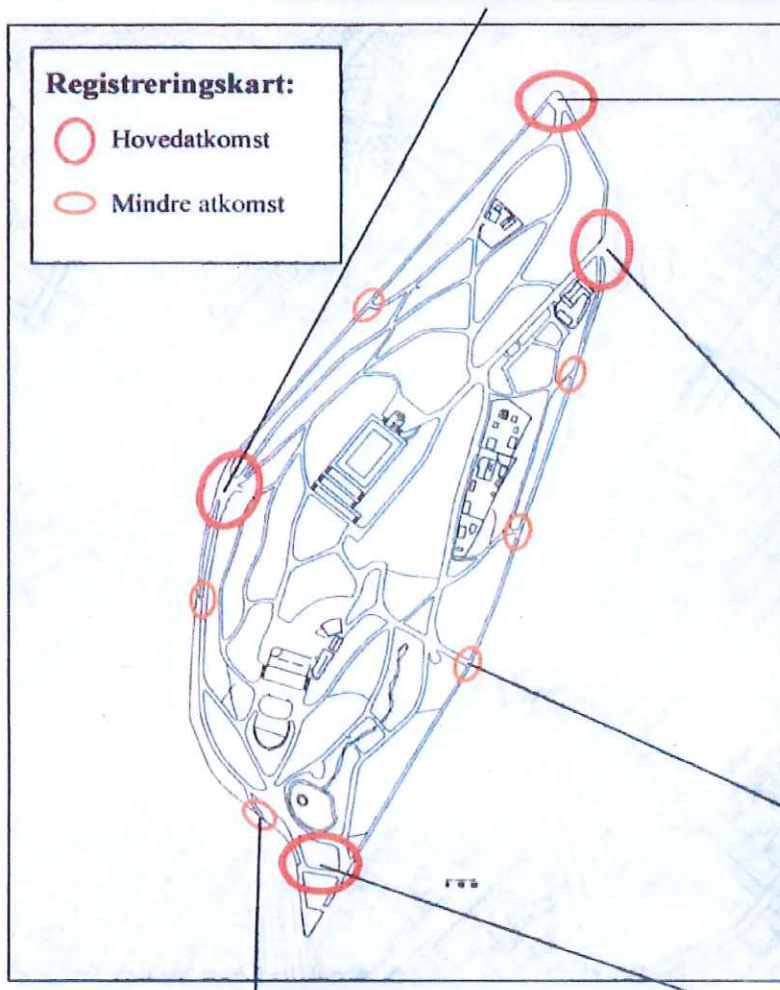
Ved atkomsten er det en inngang til et tilfluktsrom, som i dag er leid ut til lagerplasser av Sivilforsvaret. Det ble satt opp en transformatorstasjon ved atkomsten høsten 2007.

Mindre atkomster:

- Fra gangfelt over Ullevålsveien ved Schwensensgate:

Stigningen på gangstien er 1:8, men er tilgjengelig for barnevogner og sykkel. Gaende tar snarveien rett fram eller til høyre i skråningen i stedet for å bruke gangveien. Dette vises som tydelige tråkk.

Tilgjengelighet

Tilgjengelighet

Tiltak:

- Atkomstpartiene bør utformes med tanke på minst mulig innkjøring, men der hvor det er nødvendig på grunn av servicefunksjonene skal det likevel være muligheter. Atkomstene kan eventuelt markeres med en høyere fortauskant eller en innsnevring i bredde.
- Det er ønskelig at de ulike elementene, avfallsbeholdere med mer, samles i grupper med fast oppstilling på en side av inngangspartiene. Dette vil markere inngangspartiene og virke mer ryddig. For eksempel har bysyklene på Knud Knudsens plass en diskret plassering. De står på langs, nord-syd, og ikke på tvers av synsretningen.

Forslag til prioritering av atkomstpartiene og tiltak ved opprusting:

Hovedatkomster:

1. Fra Knud Knudsens plass:
Planlegging av nytt inngangsparti må sees i sammenheng med Samferdselsetatens oppgradering av Knud Knudsens plass. Knud Knudsens plass bør underordne seg parken og det bør opprettholdes en "historisk buffer" mellom plassen og Svanedammen. I dag fungerer buskfeltet mellom rommene som en buffer og det skjærer Svanedammen for trafikken på Ullevålsveien. Betongurner med sommerblomster er plassert i gangstien på østsiden av plassen for å hindre innkjøring. Problemet bør løses på en mer integrert og permanent måte.
2. Fra Geitmyrsveien, inn til Bjørnehuset:
Atkomstveien bør snevres inn for tydeligere å markere overgangen fra park til gate. Det må tas hensyn til at innkjørselen benyttes av større biler til varelevering og søppeltømming.
3. Fra krysset Collets gate/Geitmyrsveien:
Sommerblomstene som i dag står i betongurner bør plantes i bed.
4. Fra krysset Ullevålsveien/Collets gate:
Den ulovlige parkeringen i atkomstområdet må løses.

Mindre atkomster:

5. Fra gangfelt over Ullevålsveien ved Schwensengate:
Anlegge trapp fra gangfeltet og direkte opp i parken.

Illustrasjon av foreslått trapp opp fra Ullevålsveien

Tilgjengelighet

Alle gangstiene med asfaltdekke bør på sikt få en kanting med storgatestein (se prinsipptegningen). Etterhvert som gangstiene reasfalteres legges eventuelt kanter av storgatestein. Dette vil gi et ryddig og helhetlig utseende. Steinrekken vil også ha en funksjon som ledelinje for blinde og svaksynte. Det kan diskuteres hvorvidt asfalt gir det korrekte historiske uttrykket i en slik park. Grunnet stigningsforholdene er imidlertid grus uegnet. Et alternativ kan være å legge et grusdekke oppå asfalten som limes fast til asfalten. Et slikt dekke medfører en ekstra kostnad på 420 kr per kvadratmeter.

Det bør utføres en registrering på hvor det er behov for vannrenner, sluker, justering av helninger på gangstiene eller hvor kantene kan være flate slik at vannet renner ut i sideterrenget. For at ikke gangstiene skal virke for stive og dominerende bør man satse på to lave rekker med storgatestein der det ikke er behov for å lede vannet i renner.

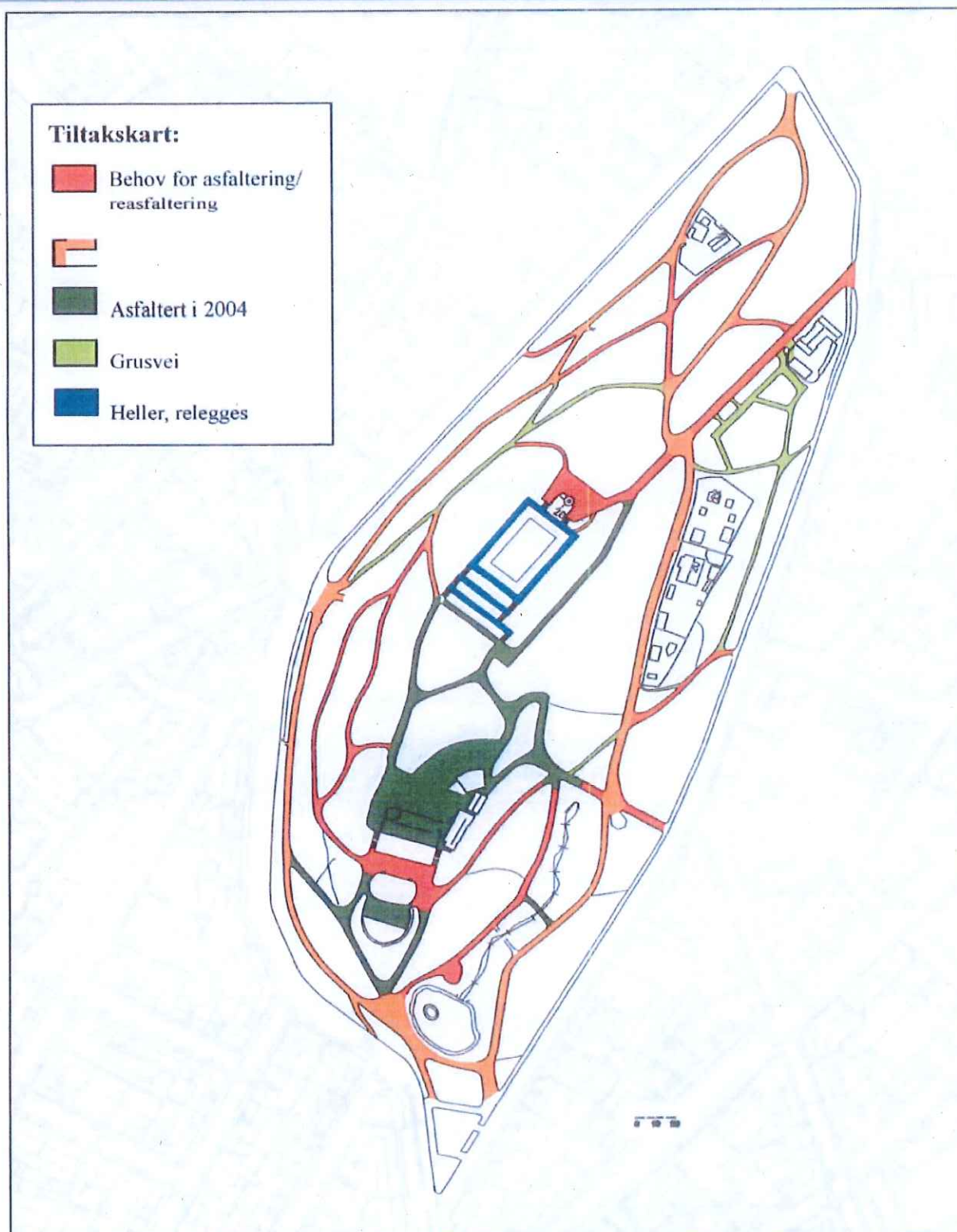
- Gangstiene som ikke ble asfaltert i 2003 og 2004 må reasfalteres.
- Vannproblemene på grusveien langs toppen av skråningen mot Ullevålsveien løses ved rehabilitering og asfaltering. Dette vil styrke tilgjengeligheten for flere brukere til området ved Barneringen.
- Rehabilitering av trappen mellom Barneringen og Festplassen. Trinn settes på nytt og rekkverket repareres.
- Refuging av det vestre trappeløpet sør for Speilbassenget.
- Relegging av skifer i avsatser sør for Speilbassenget og rundt Speilbassenget.
- Bytte ut til ny type håndløpere, spesielt i trappene mellom Barneringen og Festplassen. Håndløpere og rekkverk bør ha likt uttrykk og farge som Ulefossbenkene, svarte. For eksempel er "Design gammel Oslo modell" fra 1880 brukt flere steder langs Akerselva. På badeplassen i Hvervenbukta er det benyttet en modell kalt Sorlandsrekkverk som også kan passe inn på St. Hanshaugen.

Det opprinnelige gangstimønsteret i parken skal i størst mulig grad opprettholdes. Samtidig skal flest mulig av områdene i parken være tilgjengelige for flest mulig ved at stigningen på en av gangstiene til området ikke skal ha en helning som er brattere enn 1:12. Gangstiene bør skiltes ut i fra tilgjengelighet og helning. Gangstier med en stigning brattere enn 1:12 skal ha håndløpere. Lengre og brattere strekninger bør stykkes opp med benkeplasser, se tema Sitteplasser/grillplasser.

Gangstiene bør planlegges med tanke på kjøring inn og inne i parken for å legge til rette for rasjonell drift og gode servicefunksjoner blant annet i forhold til avfallstømming.

Kostnadsoverslag		Fremdriftsplan
Rehabilitering gangstier:	13 640 000 kr	Planlegging:
Utsk. og etabl. av nye håndløpere:	3 160 000 kr	2011
Rehab. trapper og skiferbelegg:	857 000 kr	
SUM:	<u>17 657 000 kr</u>	Bygging:
		2012 - 2014, stigningsforhold prioriteres foran håndløpere, trapper og skiferbelegg for gangveier
Adkomstene kan ikke kostnadsberegnes for de er prosjektert.		Usikkerhetsfaktorer:
		Omfanget av tiltak på de ulike atkomstpartiene.

Tilgjengelighet

Belysning

Historikk:

Bilder fra slutten av 1800-tallet/begynnelsen av 1900-tallet viser belysning med master i smijern. Rundt Festplassen var det en litt annen type enn i resten av parken.

20 stk Oslolykter som ble til overs fra siste oppgradering av Studenterplassen er midlertidig plassert på St. Hanshaugen.

Oslolykta eller GM18 ble utarbeidet i 1925, som en del av "Designprogram for Oslo". De opprinnelige Oslolyktene har armaturer av messing og kopper. Dagidentiteten er tydelig med den hvite kuppelen og den sorte masten.

Friluftsetaten vil konsentrere bruken av Oslolykta til historiske parker som for eksempel Fidsvolls plass, Studenterplassen, Frognerparken og St. Hanshaugen.

Friluftsetaten mener Oslolykta kan gi hensiktsmessig belysning i parker. Den lysende kuppelen gir en visuell føring og lyser opp eventuell omkringliggende vegetasjon. I Frognerparken er belysningen blitt bedre ved at de opprinnelige lyskildene av kvikksolv (Hg) er byttet ut med 85 W QL.

Registrering av dagens situasjon:

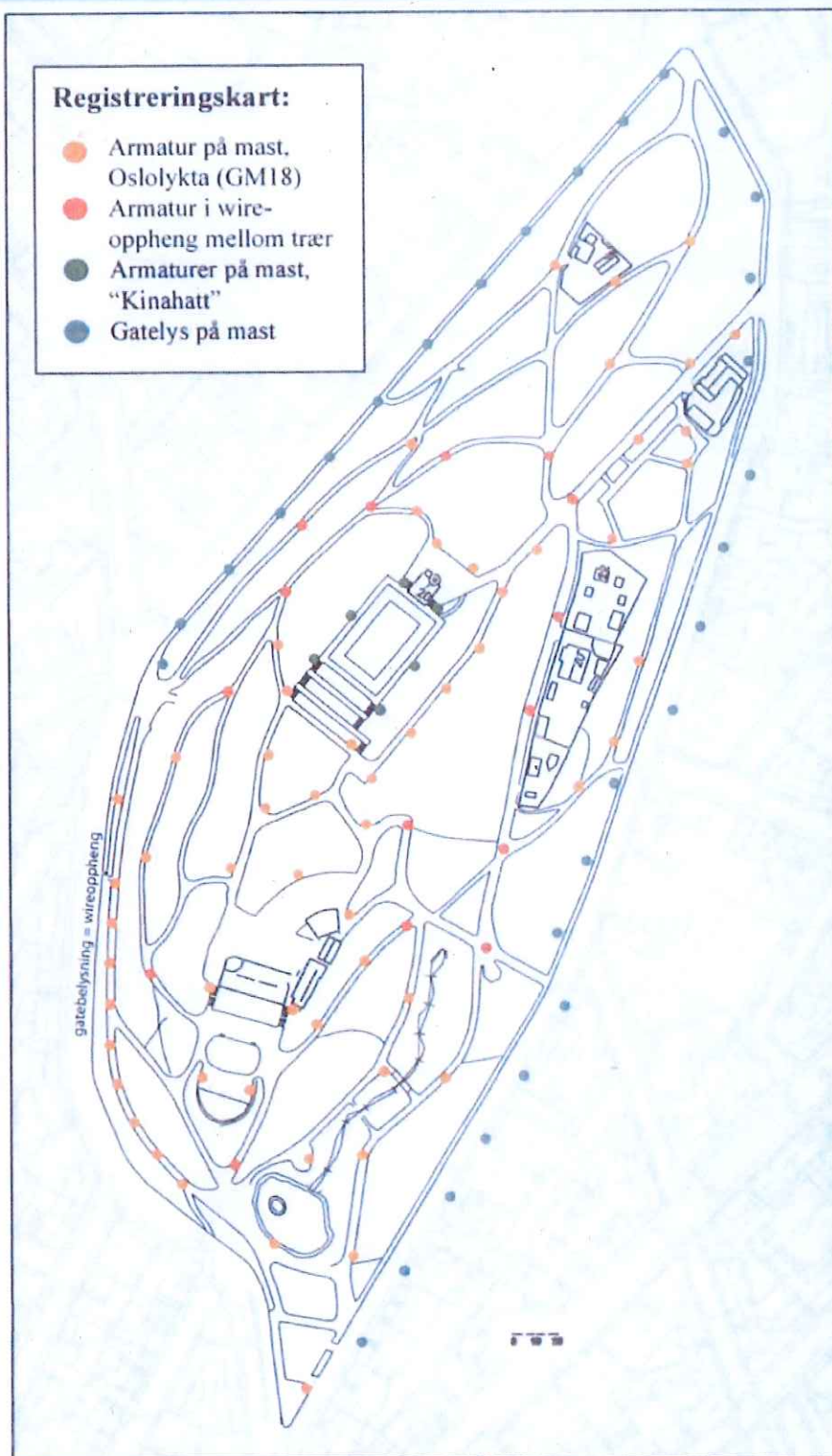
I mørket fremstår parken som dunkel og belysningen er dempet. Gatebelysning fra de omkringliggende bilveiene gir strollys til de ytterste gangstiene i parken. Nordenden av parken har minst belysning.

Friluftsetaten har motatt henvendelse om at det er ønske om og behov for mer lys ved området til Troll familiebarnehage.

Belysningen i parken er i hovedsak fra Oslolykta, med totalt ca. 60 stk armaturer. Armaturene har ulike master. Typer og antall av de ulike mastene er ikke registrert. De ca 20 stk midlertidig plasserte Oslolyktene skal antagelig overflyttes til Frognerparken.

Det er 6 stk armaturer av typen "Kinahatter" rundt Speilbassenget og 15 stk gamle armaturer henger i wireoppheng mellom trær.

Belysning

Belysning

Tiltak:

Parken bør ha en enhetlig og dempet belysning. En type lykt skal brukes gjennomgående og denne skal ha en utforming som passer til 1800-tallsstilen i parken, samtidig som den gir en god belysning.

- Registrere og definere behov for belysning på de ulike strekningene og områdene i parken.
- Restaurere eksisterende armaturer og master som ønskes beholdt.
- Ønskelig med funksjonelle armaturer som gir god jevnhet og godt lysnivå, uten sjenerende blending på gangstiene. Oslolykta er antagelig ikke det beste alternativet rent lysteknisk, men denne lykta har en utforming som passer godt i parken i tillegg til at det allerede står relativt mange Oslolykter på området. Dersom Oslolykta skal benyttes må mastene byttes ut til master med opprinnelig utforming.
- Utrede muligheter for utskifting av wireoppheng. Må sees i sammenheng med treplanen, reasfaltering av gangveiene og mulighetene for å legge kabeltrasé og lyspunkt utenom trærne.
- Utarbeidelse av en belysningsplan for området rundt Speilbassenget. For eksempel kan Tårnhuset, fontenen, vann- eller isflaten belyses spesifikt, effektbelysning. Det er ønskelig med lav eller indirekte belysning slik at blending ikke hindrer utsikten.

Kostnadsoverslag

Utrede og utarbeide overordnede planer:	263 000 kr
Nye ensartede master:	3 982 000 kr
Fjerne og erstatte wirebelysning:	789 000 kr
Utskifting av 20 master:	1 190 000 kr
SUM:	<u>6 224 000 kr</u>

Fremdriftsplan

Planlegging:

Helhetlig belysningsplan for parken må legges til grunn for alle tiltak. 2010

Bygging:

Belysning av Speildammen ses i sammenheng med rehabiliteringen. Wirebelysningen prioriteres før utskifting av master. 2010-2013

Usikkerhetsfaktorer:

Treplanen ferdigstilles før utskifting av wirebelysning.

Skilting

Historikk:

Skiltholderene som tidligere stod ved de fire hovedinngangspartiene ble fjernet høsten 2007. Samtidig ble det satt opp parkering forbudt-skilt ved to av inngangene fra Geitmyrsveien.

Registrering av dagens situasjon:

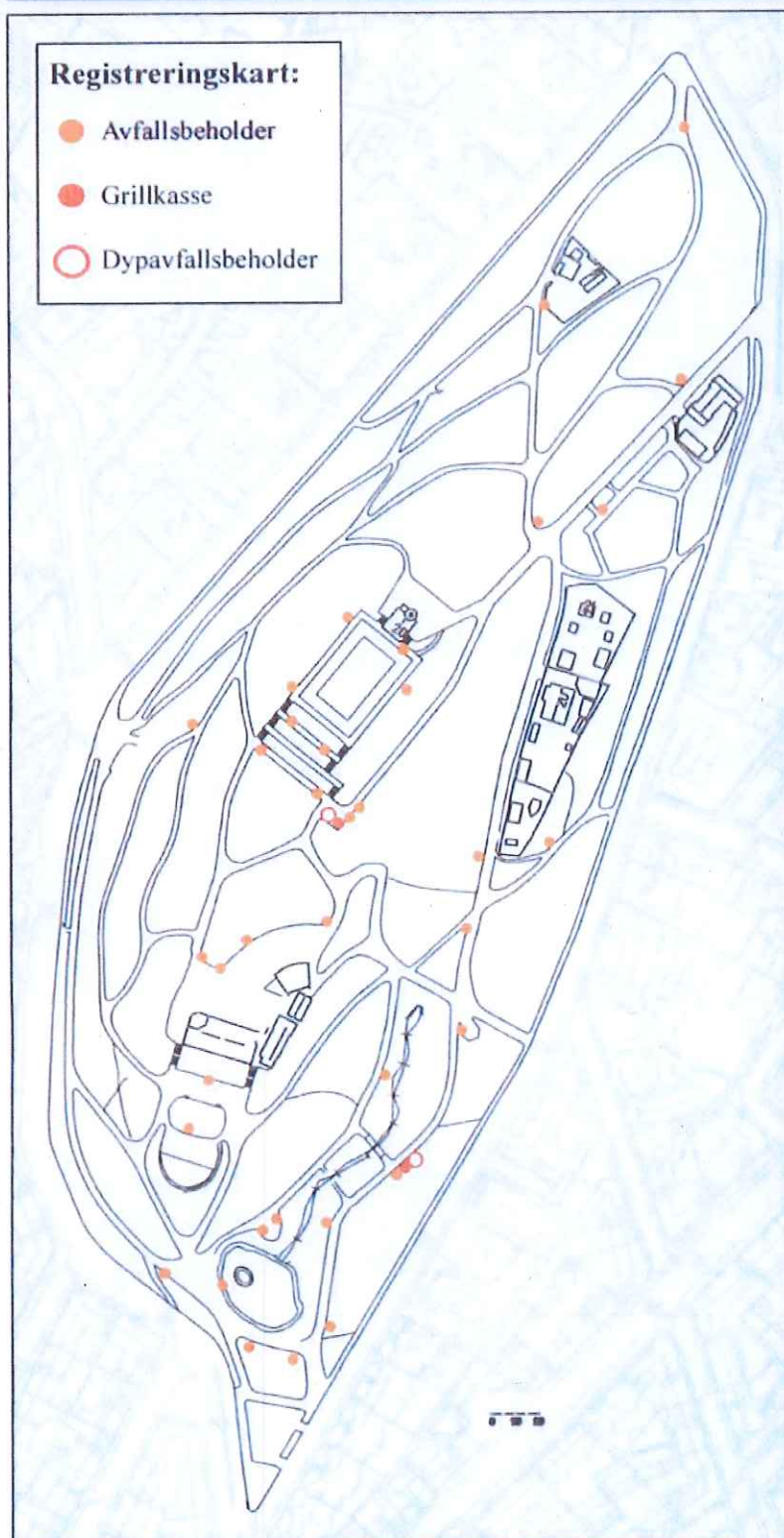
Reklameskilt for restauranten står ved hovedinngangene i sør og nord, også etter at serveringen er stanset for sesongen. Ellers finnes det svært få skilt i parken.

Tiltak:

- Eventuelle skilt skal underordne seg områdenes kvaliteter og ha en diskret utforming, reklame tillates ikke.
- Skiltene bør følge Oslo kommunes Designhåndbok:
<http://www.byrådslederens-avdeling.oslo.kommune.no/designhandbok/designhandboken/>
- Eventuell informasjon om parken kan settes opp ved serveringsstedet på Festplassen (historikk, kontaktpersoner, regler for bruk av parken osv)
- Tilgjengelighet av gangstiene skiltes.

Kostnadsoverslag		Fremdriftsplan
Oppsetting infoskilt Festplassen:	14 000 kr	<i>Planlegging:</i> 2012
Tilgjengelighetsskilt:	11 000 kr	<i>Bygging:</i> 2012
SUM:	<u>25 000 kr</u>	

Avfallshåndtering

Avfallshåndtering

Registrering av dagens situasjon:

Det finnes i dag 36 avfallsbeholdere, 2 dypavfallsbeholdere og 2 grillkasser i parken. Kapasiteten til en dypavfallsbeholder tilsvarer kapasiteten til ca 30 avfallsbeholdere. Avfallsbeholderene ved og i nærheten av dypavfallsbeholderne er overflødige. Grillboksen og ovenfor Festplassen har en dominerende og lite pen plassering.

Tiltak:

På sikt vil det være ønskelig med resirkuleringsstasjoner på St. Hanshaugen i stedet for tradisjonelle avfallsbeholdere spredt ut over hele parken. Provesprosjekt med resirkuleringsstasjoner må imidlertid prøves andre steder før det kan bli aktuelt å innføre denne ordningen her.

- Vurdere plassering og skjerming av dypavfallsbeholderne. Eventuell vegetasjon som skjerm i bakkant av dypavfallsbeholderne må ikke stå helt inntil eller for langt frem på sidene slik at de blir skjult.
- Avfallsbeholderene ved dypavfallsbeholderne bør plasseres andre steder i parken. Det bør for eksempel plasseres ut flere avfallsbeholdere langs gangstiene mot vest.
- Bytte ut dagens grillkasser med en lavere type. Antallet og plassering må vurderes.

Kostnadsoverslag		Fremdriftsplan
Nye grillkasser:	60 000 kr	<i>Planlegging:</i> 2012
Vegetasjonsfelt:	56 000 kr	
SUM:	<u>116 000 kr</u>	<i>Bygging:</i> 2012
Titakene vil medføre en økning i årlige driftskostnader på:		
	2 000 kr	

Kildehenvisninger

Billedlige kilder:

- Om ikke annet er beskrevet har Guro Hessner tatt bildene brukt i planen.

Historisk forankring og utvikling fremstilles på bakgrunn av følgende kilder:

Skriftlige

- Alsvik, Bard (red), TOBIAS Tidsskrift for arkiv og oslohistorie nr 2 og 3 2006, Oslo byarkiv.
- Christiania Magistrat, Femtiaars-Beretning om Christiania Kommune for Aarene 1837-1886, J. Chr. Gundersens Bogtrykkeri, 1892.
- Friis, Hilde, Naturkart: Treslag på St. Hanshaugen, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, 2005/2006.
- Grue, Unni Dahl, Ta vare på gamle hager, Statens fagtjeneste for landbruket Hageselskapet, 1993.
- Oslo kommune, park & idrett, parkmelding del II, Bydel 3 St. Hanshaugen-Ullevål, 1993
- Rohne, Marius, Oslo kommunale parker og grønnarealer 1810 – 1948, Myhres papirindustri AS, 1967.
- Wikipedia, http://no.wikipedia.org/wiki/St._Hanshaugen_park, lokalisert 01.10.2007.
- Div. artikler og utklipp fra aviser funnet på Oslo bymuseum.

Billedlige

- Gamle foto fra Oslo bymuseum, Byarkivet og Norsk folkemuseum
- Gamle oppmålingskart, scannet hos Byantikvaren
- Planer i arkivet etter Parkvesenet på Byarkivet